

คำนำ

รายงานการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจ หรือ สังคม เชิงนโยบาย หรือ เชิงสถานการณ์ ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งจัดทำ โดยความร่วมมือระหว่างสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์และจัดทำรายงานภาวะเศรษฐกิจหรือสังคม เชิงนโยบายหรือเชิงสถานการณ์ รายเดือน ซึ่งเป็นรายงานที่วิเคราะห์จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม หรือ นโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของคนในสังคม ที่สะท้อนให้เห็นในรูปแบบของข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ โดยอ้างอิงควบคู่ไปกับหลักวิชาการ ที่ให้ความน่าเชื่อถือ ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ นั้น ถ้าหากขาดการวิเคราะห์ข้อมูลที่ต้องการและทันเหตุการณ์ อาจจะไปสู่การแก้ไขปัญหาที่ไม่ตรงจุดและไม่ทันสถานการณ์

รายงานการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจ หรือ สังคม เชิงนโยบาย หรือ เชิงสถานการณ์ ในฉบับนี้ มีประเด็นสำคัญคือ การแข่งค่าของเงินบาท และภัยพิบัติทางธรรมชาติ ซึ่งทีมผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจ หรือ สังคม เชิงนโยบาย หรือ เชิงสถานการณ์ จะเป็นประโยชน์ต่อสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่จะได้จัดทำเป็นข้อเสนอเพื่อเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สารบัญ

	หน้า
ตอนที่ 1 สถานการณ์การแข่งขันค่าเงินบาท	2
บทนำ	2
บทบาทของเงิน	2
สถานการณ์ค่าเงินบาทในปัจจุบัน	2
ปัจจัยที่ทำให้เงินบาทแข็งค่าขึ้น	3
ผลกระทบจากค่าเงินบาทแข็งค่า	5
หน่วยงานที่รับผิดชอบ	5
การดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ	6
ตัวอย่างข้อเสนอแนะของนักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	7
บทส่งท้าย	9
ตอนที่ 2 สถานการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติ	11
สถานการณ์อุทกภัย	11
ผลกระทบ	13
แนวทางแก้ไขภาวะน้ำท่วม	14
ภัยจากธรรมชาติอื่น ๆ	16

รายงานวิเคราะห์ ภาวะเศรษฐกิจ หรือ สังคม เชิงนโยบาย หรือ เชิงสถานการณ์

ในการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจ หรือ สังคม เชิงนโยบาย หรือ เชิงสถานการณ์ในเดือนพฤศจิกายน 2553 มีประเด็นที่สำคัญ ดังนี้คือ
ตอนที่ 1 วิเคราะห์ สถานการณ์ ในประเด็น “การแข่งขันค่าของเงินบาท”
ตอนที่ 2 วิเคราะห์ สถานการณ์ ในประเด็น “ภัยพิบัติทางธรรมชาติ”

ประเด็นสำคัญ

สถานการณ์การแข่งขันค่าเงินบาท

สถานการณ์อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรากับต่างประเทศในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าเงินบาทของประเทศไทยมีค่าเพิ่มมากขึ้นเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ของสหรัฐ ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวส่งผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเนื่องจากในระยะที่ผ่านมาเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศพึ่งการส่งออกเป็นหลัก ซึ่งการแข่งขันค่าของเงินบาท มีผล กระทบทั้งในแง่ดี และผลกระทบทางด้านลบต่อภาคธุรกิจ โดยธุรกิจส่งออกจะขาดทุน แต่ในแง่การชำระหนี้และการซื้อ เครื่องจักร หรือเทคโนโลยีจากต่างประเทศจะเป็นผลดี เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นธนาคารแห่งประเทศไทยและรัฐบาลก็พยายามจะหาวิธีแก้ไข นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการต่างๆ ก็เสนอความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาเช่นกัน

สถานการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ที่เกิดขึ้นและเป็นปัญหาที่สำคัญนำมาซึ่งการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของคนในชาติ ช่วงเดือน ตุลาคม-พฤศจิกายน 2553 นั่นก็คือ อุทกภัย (Flood) เป็นวิกฤติที่คนในชาติต้องหันมามองถึงสาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางแก้ไขที่ต้องเร่งดำเนินการ ซึ่งสาเหตุสำคัญคือปริมาณฝนที่ตกหนักถึงหนักมากติดต่อกันในช่วงสั้น ๆ การขยายตัวอย่างขาดการวางแผนของชุมชนเมืองต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค การถมที่สร้างบ้านจัดสรรหรือขยายเมืองไปในทิศทางที่เป็นที่ต่ำหรือที่ลุ่ม และขาดการวางแผนและการใช้มาตรการในการป้องกันทางด้านกฎหมาย สาเหตุต่างๆ เหล่านี้นำมาซึ่งภาวะน้ำท่วมนำไปสู่ผลกระทบทั้งทางด้านการเกษตร อุตสาหกรรม เศรษฐกิจ สุขภาพอนามัย และการดำรงชีวิตของสิ่งมีชีวิต การที่จะแก้ไขปัญหาจึงควรดำเนินการอย่างมีระบบตั้งแต่ระดับที่ 1 คือ การเร่งศึกษาภาวะน้ำท่วม ระดับที่ 2 คือ การปรับให้เกิดความสมดุลเชิงธรรมชาติและเชิงการมีส่วนร่วม และ ระดับสุดท้าย คือ เพิ่มมาตรการควบคุมสาเหตุการเกิดน้ำท่วมอย่างเป็นรูปธรรม

บทนำ

ในอดีตที่คนในแต่ละสังคมยังมิได้ตั้งหลักฐานเป็นการถาวร ดำรงชีวิตด้วยการเร่ร่อนไปตามแหล่งอาหารหรือหนีการถูกทำร้าย ในสมัยดังกล่าวการแลกเปลี่ยนสิ่งของระหว่างกันทำด้วยความสมัครใจโดยมิได้ใช้ “เงิน” (Barter System) การแลกเปลี่ยนแบบนี้มีข้อจำกัด เพราะการคำนวณปริมาณสินค้าที่จะนำมาแลกเปลี่ยนทำได้ค่อนข้างลำบาก นอกจากนี้ สิ่งของที่ทำการแลกเปลี่ยนจะต้องเป็นที่ต้องการของอีกฝ่ายหนึ่งด้วย ต่อมามนุษย์ได้สร้างสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนขึ้นโดยใช้วัตถุต่างๆที่อยู่รอบตัว เช่น ข้าวโพด เหล้า เปลือกหอย ต่อมาเมื่อสังคมมีการพัฒนาขึ้น มีที่ตั้งแน่นอน มีขนาดใหญ่ขึ้น มีการดำรงชีพสูงขึ้น รู้จักการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์ สิ่งเหล่านี้ทำให้คนเรียนรู้ว่าการแลกเปลี่ยนอย่างแต่ก่อนไม่สะดวก “เงิน” จึงถูกสร้างขึ้น มีการยอมรับกันกว้างขวางมากขึ้น และขยายบทบาทต่อชีวิตคนเพิ่มขึ้น ซึ่งคำว่า “เงิน” เป็นชื่อเรียกสำหรับภาษาไทย ส่วนภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Money” จากการศึกษาความหมายของคำว่าเงิน มีผู้ให้คำนิยามไว้มากมาย แต่ก็มีลักษณะที่สอดคล้องกัน คือ เงิน คือ สิ่งซึ่งคนในสังคมให้การยอมรับ เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน ชำระสินค้า บริการ หลักทรัพย์ และหนี้ ตามวันเวลา สถานที่ที่ได้ตกลงกันไว้นั่นเอง (William W.Roberts, 1982, p.22) and (Harold Barger, 1964, p.10)

บทบาทของเงิน

ดังที่เราจะเห็นได้ว่าปัจจุบันพัฒนาการของเงินก้าวหน้าขึ้นอย่างรวดเร็ว ไม่ใช่เฉพาะชนกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดหรือประเทศหนึ่งประเทศใด แต่มีความสัมพันธ์กันทั้งโลก ยกกระดับความสำคัญ

- ในระบบเศรษฐกิจเงินทำหน้าที่สำคัญดังนี้
1. เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน
 2. เป็นหน่วยในการวัดมูลค่า
 3. เป็นเครื่องสะสมมูลค่า
 4. เป็นมาตรฐานในการชำระหนี้

กลายเป็นตลาดเงินตราระหว่างประเทศ เพราะแต่ละประเทศในโลกต่างก็ใช้เงินตราสกุลของตนเพื่อใช้สอย

เช่น เงินบาทของไทย ริงกิตของมาเลเซีย หรือ เยนของญี่ปุ่น ซึ่งไม่เหมือนกับประเทศอื่น ดังนั้นเมื่อประเทศต่างๆ ค้าขายกันจึงจำเป็นต้องมีการแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างกัน ธุรกรรมทางเศรษฐกิจจะระหว่างประเทศอันประกอบด้วย การซื้อขายสินค้าและบริการ การลงทุนและการกู้ยืม ก่อให้เกิดความต้องการในการซื้อขายเงินตราสกุลต่างๆ ได้ในหลายลักษณะ เมื่อทำการค้าระหว่างกัน ก็เกิดปัญหาในการชำระราคา ดังนั้นเพื่อให้เกิดความสะดวกและได้รับการยอมรับกันทั่วไป จึงมีการใช้เงินสกุลหลักที่มีเสถียรภาพ (hand currency) อันประกอบด้วย ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา ปอนด์สเตอร์ลิง เยน และยูโร ในการชำระต่อกัน การที่ประเทศใดขายสินค้าก็ได้รับเงินตราต่างประเทศในทางตรงข้ามเมื่อซื้อสินค้าก็เกิดการไหลออกของเงินตราต่างประเทศ นอกจากนี้การกู้ยืมกันระหว่างประเทศ การได้รับความช่วยเหลือ การเดินทางท่องเที่ยว เหล่านี้ล้วนทำให้เกิดการไหลของเงินระหว่างประเทศ การบันทึกว่าประเทศมีเงินตราต่างประเทศไหลเข้า และออกในช่วงเวลาใด ๆ เรียกว่า ดุลการชำระเงิน ซึ่งเป็นได้ทั้งเกินดุล และขาดดุล หรืออาจจะสมดุล

จากที่กล่าวมา ประเทศต่าง ๆ ก็ต้องมีการแลกเปลี่ยนเงินตราตามที่กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนไว้ ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนมีการเปลี่ยนแปลงจะส่งผลต่อปริมาณการนำเข้าและส่งออกสินค้าในทันทีเช่น สถานการณ์ในปัจจุบัน เมื่อประเทศสหรัฐอเมริกา มีการลดค่าเงินดอลลาร์ของตนเอง โดยการพิมพ์ ดอลลาร์ออกมาในตลาดจำนวนมากทำให้ค่าเงินลดลงส่งผลให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตรากับต่างประเทศเปลี่ยนแปลงไปด้วยส่งผลให้สกุลเงินอื่นที่มีการแลกเปลี่ยนกันอยู่ มีค่ามากขึ้น

อัตราแลกเปลี่ยน หมายถึง ราคาของเงินสกุลท้องถิ่นหนึ่งหน่วยในรูปของเงินตราต่างประเทศ เช่น อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทของไทยหนึ่งบาทในรูปของเงินเหรียญสหรัฐฯ ปัจจุบัน (12 พ.ย. 53) ซึ่งเท่ากับ 0.0335 (1 ดอลลาร์ เท่ากับ 29.83 บาท)

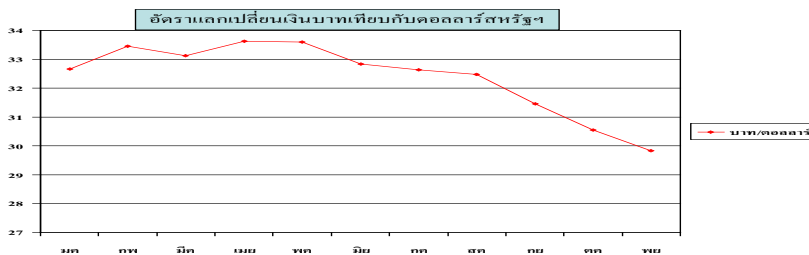
สถานการณ์ค่าเงินบาทในปัจจุบัน

นับตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2553 เป็นต้นมา เงินบาทแข็งค่าขึ้นจากระดับ 32.48 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐเมื่อวันที่

2 สิงหาคม 2553 มาอยู่ที่ระดับ 29.83 บาทต่อดอลลาร์สหรัฐ เมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2553 หรือแข็งค่าขึ้นราว 8.88% ภายในระยะเวลาเพียง 3 เดือนเศษ หรือหากย้อนไปตั้งแต่ 4 มกราคม 2553 พบว่าเงินบาทแข็งค่าขึ้นมาแล้วกว่า 12.70%

(ที่มา : ธนาคารกรุงเทพ)

ทั้งนี้ หากพิจารณาถึงความสามารถในการแข่งขันของไทยเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียนั้นเริ่มไม่ค่อยดี เนื่องจากเมื่อเปรียบเทียบการแข็งค่า

ขึ้นของเงินบาทกับเงินสกุลอื่น ๆ ในภูมิภาคนับตั้งแต่ปลายปี 2008 จนถึงปัจจุบัน พบว่า ค่าเงินบาทแข็งขึ้น 13.6 เปอร์เซ็นต์ เมื่อเทียบกับเงินสกุลอื่นในภูมิภาคเอเชียแล้วไทยสูงที่สุด รองลงมาได้แก่ มาเลเซียแข็งค่า 10.5 เปอร์เซ็นต์ สิงคโปร์ 9.1 เปอร์เซ็นต์ และ ฟิลิปปินส์ 8.4 เปอร์เซ็นต์ จากสถานการณ์ดังกล่าวจะเห็นได้ว่าประเทศไทยนั้น ประสบปัญหาในด้านการแข่งขันในเชิงเปรียบเทียบกับประเทศคู่แข่งในหลายประเทศในภูมิภาคเอเชีย และอาเซียน

ก่อนอื่นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของค่าเงินบาทที่มีข่าวติดต่อกันเป็นเดือนตั้งแต่ปลายเดือนสิงหาคม 2553 เป็นต้นมาว่า เงินบาท “แข็งค่าขึ้น” ที่คนเป็นห่วงนั้นเป็นค่าของเงินบาทที่ เทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งเป็นเงินสกุลใหญ่ที่สุดที่ไทยเราใช้ในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการกับประเทศอื่น ๆ

* สมมุติ	ปัจจุบัน เงิน	31 บาท	ต่อ 1 ดอลลาร์
ถ้าลดลงเป็น	29 บาท ต่อ	1 ดอลลาร์	ค่าเงิน แข็งค่า
หรือเพิ่มขึ้น	33 บาท ต่อ	1 ดอลลาร์	ค่าเงิน อ่อนค่า

ค่าเงินบาทภายในประเทศ หมายถึง ค่าของเงินบาทที่สามารถนำไปใช้ซื้อสินค้าและบริการต่าง ๆ ภายในประเทศ ถ้าราคาสินค้าและบริการสูงขึ้น กล่าวคือเกิดภาวะเงินเฟ้อ แสดงว่าอำนาจซื้อของเงินบาทลดลง เป็นคั้น

ค่าเงินบาทภายนอกประเทศ หมายถึง อำนาจซื้อของเงินบาทในการซื้อสินค้าและบริการจากต่างประเทศ ซึ่งมีอยู่หลายค่าเงิน เป็นไปตามสกุลเงินของประเทศที่ทำการค้าด้วย

ที่นี้ก็ลองมาศึกษาความหมาย “ค่าของเงินบาท” ในทางเศรษฐศาสตร์มีสองความหมายด้วยกัน คือ ค่าเงินบาทภายในประเทศ และค่าเงินบาทภายนอกประเทศ

ส่วนเงินบาทที่แข็งค่าขึ้นในปัจจุบัน เป็นการแข็งค่าขึ้นเมื่อเทียบกับสกุลเงินดอลลาร์ของสหรัฐฯ ซึ่งหมายความว่า เงินบาทมีอำนาจซื้อสินค้าหรือบริการของสหรัฐฯ เพิ่มขึ้น สมมุติว่า ถ้าเรามีเงินอยู่

1000 บาท เดิมเราสามารถซื้อสินค้าที่มีราคา 1 ดอลลาร์ได้ 28 ชิ้น แต่เดี๋ยวนี้เราจะสามารถซื้อสินค้าได้ถึง 32 ชิ้น เป็นต้น หรืออีกอย่าง การที่เงินบาทแข็งค่าขึ้นก็เท่ากับว่า สินค้า หรือบริการของสหรัฐฯ ถูกกลงในสายตาของคนไทย เช่น เดิมกระเป๋าที่มีราคา 20 ดอลลาร์ เราต้องใช้เงิน ซื้อถึง 640 บาท แต่ปัจจุบัน กระเป๋าใบนั้นจะราคาเหลือแค่ 600 บาท

ปัจจัยที่ทำให้เงินบาทแข็งค่าขึ้น

การแข็งค่าขึ้นของเงินบาทนั้นมีการแข็งค่าขึ้นอย่างต่อเนื่องนับจากช่วงไตรมาสที่ 4 ของปีพ.ศ. 2549 จากระดับ 42 บาทต่อ 1 ดอลลาร์มาเป็น 37 บาทต่อ 1 ดอลลาร์ จนถึงในขณะนี้คือแข็งค่าขึ้นมากถึง 1 ดอลลาร์มาเป็น 29.83 บาท ก่อนอื่นต้องเข้าใจก่อนว่าปัจจุบันประเทศไทยใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวที่มีการจัดการ (Managed float exchange rate system) ซึ่งแปลว่ารัฐบาลไทย โดยธนาคารแห่งประเทศไทยปล่อยให้ค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับค่าเงินตราต่างประเทศสามารถเปลี่ยนแปลงไปตาม อุปสงค์และอุปทานของเงินตราสกุลนั้น ๆ โดยธนาคารแห่งประเทศไทยจะเข้าแทรกแซงเท่าที่จำเป็นเท่านั้น ส่วนปัจจัย

สำคัญที่ส่งผลทำให้เงินบาทมีค่าแข็งขึ้นเมื่อเทียบกับเงินดอลลาร์ของสหรัฐ น่าจะมาจากสาเหตุดังนี้

1. การเก็งกำไร อย่างเช่น การเข้าไปเก็งกำไร ในสินค้าโภคภัณฑ์โดยเฉพาะน้ำมันมีความเสี่ยงสูงจากประเด็นความต้องการในตลาดโลกชะลอตัว หรือไม่ ก็ต่างชาติเก็งกำไรค่าเงินบาท เนื่องจากเงินบาทแข็งค่าเร็วกว่าพื้นฐานเศรษฐกิจ ทำให้ต่างชาติหาช่องเก็งกำไรโดยใช้วิธีนำเงินดอลลาร์เข้ามาซื้อเงินบาทเพื่อซื้อพันธบัตรที่ธนาคารพาณิชย์ถืออยู่ในช่วงสั้น ทำให้เงินบาทแข็งค่าขึ้นและราคาพันธบัตรสูงขึ้น แล้วจึงขายพันธบัตรและขายเงินบาทเพื่อทำกำไร ทำให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงและราคาพันธบัตรต่ำลง หลังจากนั้น

นักเก็งกำไรจะนำเงินกลับเข้ามาลงทุนใหม่อีกหลายรอบ (Sell-Buyback) ซึ่งวิธีการเข้ามาซื้อพันธบัตรเป็นการหาช่องว่างจากกฎของธนาคารแห่งประเทศไทยที่จำกัดวงเงินบัญชีของผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศ (Non-residence)

2. การส่งออกขยายตัวเกินคาด ในช่วง 9 เดือนที่ผ่านมาการส่งออกขยายตัวในอัตราสูงเกือบ 17 % และตัวเลขล่าสุดเดือนกันยายน การส่งออกขยายตัวสูงถึง 15% ซึ่งสูงกว่าที่คาดไว้ ไม่เกิน 10% ก็หมายความว่าประเทศไทยจะมีรายได้ เป็นเงินตราต่างประเทศ เพิ่มขึ้นอีกเดือนละ 1,000 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งเป็นจำนวนเงินที่มากพอที่จะทำให้เงินบาทแข็งค่าขึ้น

3. การไหลเข้ามาจากดุลบัญชีเดินสะพัด (Current Account) ซึ่งเป็นบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการค้าและบริการระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นการได้มาจากความสามารถในการแข่งขันของสินค้าและบริการของไทยในตลาดโลก

4. การไหลเข้าสู่สิทธิของเงินทุนต่างประเทศในดุลบัญชีทุน (Capital Account) ซึ่งเป็นการโอนย้ายทางด้านของเงินทุนจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทย ทั้งมาในเรื่องของการลงทุนทั้งทางตรง และทางอ้อม ซึ่งเป็นสาเหตุของการแข็งค่าของเงินบาทที่ไม่ได้มาจากศักยภาพพื้นฐานของธุรกิจ หรือภาคเศรษฐกิจจริง ๆ ของไทย

5. เกิดจากการที่ค่าเงินทุกสกุลในภูมิภาคเอเชียมี

การปรับตัวแข็งค่าขึ้นพร้อมกัน ซึ่งได้รับานิสงส์จากอัตรา การส่งออกที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะของไทยที่พบว่า การส่งออกสินค้าตั้งแต่ต้นปี 2553 จนถึงปัจจุบันมีการเติบโตเพิ่มขึ้นถึง 30% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2552

6. ค่าเงินสกุลดอลลาร์ เงินยูโร และเงินปอนด์ อ่อนค่าลงอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีที่แล้วเป็นต้นมา เพราะการใช้ นโยบายการเงินผ่อนปรนแบบพิเศษ (quantitative easing) และปัญหาหนี้ สาธารณะของประเทศสหรัฐอเมริกา และ ยุโรปที่มีอัตราสูง หากยังแก้ไม่ได้และไม่ฟื้นตัว จะส่งผลให้มีเงินไหลออกเข้ามาใน ภูมิภาค โดยเฉพาะในยุโรปมีกระแสข่าว ว่าอาจมีการปิดสถาบันการเงินอีกหลาย แห่งที่มีฐานะการเงินต่ำ และไม่สามารถเพิ่มทุนได้ ยิ่งทำให้มีเงินร้อนเข้ามาใน ประเทศไทย

7. การที่ธนาคารกลางแห่งสหรัฐอเมริกา (เฟด) ออกแรงขับเคลื่อนการฟื้นตัวของระบบเศรษฐกิจรอบใหม่ โดยประกาศนโยบายผ่อนคลายนโยบายการเงินรอบที่สอง (Quantitative Easing 2 หรือ QE2) ด้วยการรับซื้อ พันธบัตรรัฐบาลอเมริกันอีก 600,000 ล้านดอลลาร์ใน ระยะ 8 เดือน ชำหน้า ทั้งนี้จะทยอยซื้อเดือนละ 75,000 ดอลลาร์ จากเดือนนี้ (พ.ย.53) จนถึงปลายเดือน มิถุนายน 2554 การดำเนินการดังกล่าวก็จะส่งผลต่อสกุล เงินอื่น ๆ รวมทั้งเงินบาทของไทยอย่างแน่นอน

8. การที่ธนาคารกลางแห่งสหรัฐอเมริกา(เฟด) คง อัตราดอกเบี้ยไว้ที่ระดับเดิม คือ 0-0.25 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งนัก ลงทุนได้คาดการณ์ไว้ล่วงหน้าว่า เศรษฐกิจสหรัฐ อเมริกา ยังคงเปราะบางและธนาคารกลางแห่งสหรัฐอเมริกา(เฟด) อาจจำเป็นต้องดำเนิน นโยบายดอกเบี้ยต่ำต่อไปอีก ส่งผล ให้นักลงทุนในภูมิภาคเอเชียอย่างต่อเนื่อง เพราะถ้าเปรียบ เทียบส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยระหว่างภูมิภาคเอเชีย กับ ยุโรปและสหรัฐอเมริกาทั้งกันมากจึงทำให้ประเทศไทยได้ รับานิสงส์จากเหตุการณ์นี้ด้วย

ผลกระทบจากค่าเงินบาทแข็งค่า

1. อุตสาหกรรมที่นำเข้าสินค้าและบริการ จะได้รับเปรียบเพราะสิ่งสินค้าจำนวนเท่าเดิมแต่จ่ายเงินน้อยลง
2. อัตราดอกเบี้ยจะต้องถูกปรับตัวลดลง เพื่อชดเชยค่าเงินบาทที่แข็งตัว โดยผ่านอัตราดอกเบี้ยกู้ยืมพันธบัตร หรือที่เรียกว่าอัตราดอกเบี้ยนโยบาย
3. ธุรกิจที่กู้ยืมเงินจากต่างประเทศในรูปของเงินดอลลาร์จะมีหนี้ลดลง
4. ผลกระทบด้านภาคการส่งออก เช่น กลุ่มธุรกิจการเกษตร สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม รองเท้า เครื่องหนัง เฟอร์นิเจอร์ ยานยนต์และชิ้นส่วน เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ อาหาร รวมทั้งผู้ประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ต่างได้รับผลกระทบจากเงินบาทแข็งค่าซึ่งอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาการส่งออก อาจจะต้องปิดตัวเพราะแบกรับภาระขาดทุนไม่ไหว เนื่องจากรายได้จากการส่งออกลดลงอย่างมาก เนื่องจากอาจจะส่งออกสินค้าและบริการได้น้อยลงเพราะสินค้าและบริการของไทยจะมีราคาแพงขึ้นในสายตาของต่างชาติ ทำให้เสียเปรียบในการแข่งขันในตลาดกับสินค้าของประเทศที่มีมูลค่าเงินถูกกว่า
5. ทำให้เงินที่ไหลเข้ามาลงทุนในไทยน้อยลงไปด้วย เพราะต่างชาติจะต้องใช้ทุนเพิ่มขึ้นทำให้รู้สึกว่าการผลตอบแทนน้อยลง
6. ส่งผลเสียต่อภาคนำเข้าที่ต้องนำเข้าสินค้าในราคาที่สูงขึ้นกว่าเดิม ซึ่งก็จะทำให้การนำเข้าลดลงหรือชะลอตัวได้ หรือถ้าส่วนใหญ่แล้วปัจจัยในการผลิตมาจากการนำเข้าสินค้านั้นก็จะมีราคาสูงขึ้น แต่ในความเป็นจริงแล้วก็ไม่แน่เสมอไปค่ะ เพราะถ้าประเทศนั้น ๆ ต้องการใช้ปัจจัยการผลิตจากการนำเข้าส่วนใหญ่ ค่าเงินก็จะ Off-set กันระหว่างสินค้านำเข้าเพื่อใช้ในการผลิตที่แพงขึ้นกับความได้เปรียบจากค่าเงินที่ลดลง (อ่อนค่า) นอกจากนี้ค่าเงินที่ลดลง ถ้าเป็นในประเทศที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าพลังงานจำนวนมาก ก็จะทำให้เงินเฟ้อแบบ Cost Push ได้ง่าย ซึ่งหากลองนำมาคำนวณรายได้ประชาชาติแล้ว โดยนำมาเป็นตัวหารแล้ว เราอาจจะไม่มี Real GDP ที่เพิ่มขึ้นก็ได้
7. ค่าเงินบาทที่แข็งขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงที่ผ่านมาส่งผลให้ผู้ประกอบการมีกำไรลดลง โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าเกษตร ที่มีต้นทุนเพิ่มขึ้นร้อยละ 6-7 ซึ่งมีกำไรน้อยอยู่แล้ว รวมทั้งยังต้องแข่งขันกับคู่แข่งทางธุรกิจอย่าง

ประเทศจีนและอินเดีย ทำให้การประกอบการมีความยากขึ้น

8. ทำให้ผู้บริโภคมีความกังวลต่อการหารายได้ในอนาคต และที่น่าเป็นห่วง คือ ความเชื่อมั่นผู้บริโภคที่ลดลงนั้นส่งผลให้การซื้อรถยนต์ใหม่ ที่อยู่อาศัยใหม่ และการใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวลดลง หากรัฐบาลไม่เริ่มเยียวยาผลกระทบที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน ก็จะทำให้บรรยากาศการใช้จ่ายใช้สอยของผู้บริโภคลดลงไปมากขึ้น และส่งผลให้ GDP ในไตรมาส 4 ปี 2553 อาจจะปรับตัวลดลงเหลือ 2.0-2.5% จากเดิมที่คาดว่าจะโตได้ 3-4%

หน่วยงานที่รับผิดชอบ

จากสถานการณ์ที่เงินบาทแข็งตัว ส่งผลต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมากโดยเฉพาะกลุ่มอุตสาหกรรมที่ต้องส่งสินค้าออกไปขายต่างประเทศ ซึ่งจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นหน่วยงานที่จะต้องหาวิธีแก้ไข และมีหน้าที่โดยตรง คือ ธนาคารแห่งประเทศไทย เนื่องจากมีบทบาทหน้าที่หลักในการรักษาเสถียรภาพทางการเงินเพื่อก่อให้เกิดเสถียรภาพทางการเงินทั้งภายในและภายนอก ได้แก่ การรักษาค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับราคาและปริมาณสินค้า การรักษาค่าของเงินบาทเมื่อเทียบกับสกุลเงินตราต่างประเทศ ตลอดจนดูแลและส่งเสริมให้ตลาดเงินตราต่างประเทศมีเสถียรภาพ เพื่อสนับสนุนการค้าและการลงทุน นอกจากธนาคารแห่งประเทศไทย รัฐบาลผู้ทำหน้าที่บริหารประเทศก็มีหน้าที่โดยตรงในเรื่องนี้ ผ่านทางรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง แต่เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เนื่องจากเป็นปัจจัยภายนอกที่เป็นปัจจัยที่ไม่สามารถควบคุมได้ จึงทำให้การดำเนินการต่างๆ ไม่สามารถกำหนดได้ชัดเจน ถึงแม้ว่าจะมีนักวิชาการบางท่านมีความคิดเห็นให้มีการลดค่าเงินบาทโดยการเพิ่มเงินบาทหมุนเวียนในตลาดให้มากขึ้น แต่นี่ก็ไม่ใช่ทางออกเนื่องจากการที่ไม่สามารถคาดเดาได้ว่าปริมาณเท่าใดถึงจะเพียงพอ ถ้าปล่อยออกมามากก็จะทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังกล่าวว่า "ในเมื่อเราไม่สามารถฟันที่จะให้เงินบาทอ่อนค่าลงได้มากกว่านี้ สิ่งที่เราทำได้คือเราต้องปรับตัวเหมือนเมื่อปี 2540 ที่ค่าเงินบาทอ่อนค่าลง ทำให้เราปรับตัวจากเศรษฐกิจที่เติบโตจากการบริโภคในประเทศ หันไปพึ่งการส่งออกมากขึ้น เมื่อเราประสบปัญหาด้านการส่งออกที่แข่งขันด้านราคาได้ยาก ก็ต้องหันมาพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ดีขึ้น ให้ความสำคัญกับการเพิ่มศักยภาพการผลิต เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขัน"

ตามมา ซึ่งเห็นประสบการณ์จากญี่ปุ่นมาแล้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังของไทยยอมรับว่า สถานการณ์ในปัจจุบันไม่มีมาตรการใดๆ ทำให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าลงได้จากภาวะเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น เมื่อเทียบกับเศรษฐกิจของสหรัฐที่ยังมีปัญหาจากการว่างงานที่สูง อัตราการเติบโตครึ่งปีแรกเพียง 2% ทำให้รัฐบาลสหรัฐส่งสัญญาณชัดเจนว่ายังคงใช้นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจ ด้วยการเพิ่มเงินดอลลาร์ในตลาด และจะไม่เพิ่มอัตราดอกเบี้ย ซึ่งจะทำให้ผลตอบแทนจากการลงทุนในสหรัฐลดลง ในที่สุดค่าเงินดอลลาร์ย่อมอ่อนค่าลงเมื่อเทียบกับทุกสกุล ดังนั้น ค่าเงินบาทต้องแข็งค่าขึ้นต่อเนื่องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

การดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ

1. กระทรวงพาณิชย์ร่วมกับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้ตั้งคณะทำงานร่วมกัน เพื่อจัดทำรายงานผลกระทบต่อภาคการส่งออกสินค้าของไทยจากปัญหาการแข็งค่าของเงินบาท รวมทั้งหามาตรการที่เหมาะสม เช่น การพิจารณาจ่ายค่าระวางเรือ (เฟด)

2. ธนาคารแห่งประเทศไทย มีนโยบายในการดูแลไม่ให้ค่าเงินมีความผันผวนมากเกินไป แต่ก็ไม่ได้มีเกณฑ์ในการดูแลค่าเงินให้อยู่ในระดับใดระดับหนึ่ง โดยผ่อนคลายนโยบายการทำให้ธุรกรรมเงินตราต่างประเทศ ดังนี้

2.1 โอนเงินตราต่างประเทศระหว่างบริษัทไทย ให้เฉพาะบริษัทที่มีเงินได้ค่าสินค้าบริการจากต่างประเทศโอนเพื่อชำระค่าสินค้าบริการกับบริษัทอื่นในไทย

2.2 ลงทุนโดยตรงหรือให้กู้ยืมแก่กิจการในเครือในต่างประเทศตามความจำเป็นและเหมาะสม

2.3 ให้กู้แก่กิจการที่ไม่ใช่เครือเดียวกัน ซึ่งเดิมต้องขออนุญาต เปลี่ยนเป็นกิจการละ 50 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

2.4 ซื้ออสังหาริมทรัพย์ในต่างประเทศ เดิม

5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ / ปี เปลี่ยนเป็น 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ / ปี

2.5 ซื้อเงินตราต่างประเทศเพื่อฝากกับธนาคารพาณิชย์ โดยไม่มีภาระต้องชำระเงินตราต่างประเทศ เดิมนิติบุคคล 300,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ เปลี่ยนเป็น 500,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ

2.6 ผ่อนผันผู้มีเงินได้ในต่างประเทศไม่ต้องนำเงินกลับเข้าประเทศ เดิมต้องมีเงินได้ต่ำกว่า 20,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ เปลี่ยนเป็นต้องมีเงินได้ต่ำกว่า 50,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ

3. กระทรวงการคลังได้พิจารณาช่วยเหลือตามกลุ่มผู้ประกอบการได้รับความเดือดร้อนจากกรณีเงินบาทแข็งค่า โดยอนุญาตให้ผู้ส่งออกสามารถชำระค่าระวางสินค้าด้วยเงินดอลลาร์สหรัฐฯอเมริกาได้ และสามารถชำระค่าสินค้าในประเทศด้วยเงินดอลลาร์ได้เช่นกัน

4. รัฐบาลจะตั้งคณะทำงานเพื่อกำหนดแนวทางการลงทุนในแต่ละอุตสาหกรรม เพื่อให้สามารถรับประโยชน์จากเงินบาทที่แข็งค่าขึ้น ซึ่งกรณีนี้มีกรณีศึกษาจากการที่ประเทศมาเลเซีย ที่รัฐบาลและเอกชนหารือกัน และกำหนดหมวดอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 12 อุตสาหกรรม เพื่อตกลงกันว่า รัฐบาลและเอกชนจะแบ่งบทบาทกันอย่างไรในการลงทุนและพัฒนา

5. มาตรการที่ออกมาโดยรัฐบาลเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2553 ตามมติคณะรัฐมนตรีในเรื่องต่างๆ เช่น

5.1 การยกเลิกการยกเว้นภาษีหัก ณ ที่

จ่าย 15% ในการลงทุนในพันธบัตรรัฐบาลของต่างชาติ

5.2 การส่งเสริมรัฐวิสาหกิจซื้อสินค้าทุนจากต่างประเทศ

5.3 การช่วยเหลือด้านการประกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนผันแปรเกินไป

5.4 การให้ บริษัท ประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) ค่าประกันตัวสัญญาที่ใช้เป็นหลักประกันในการทำประกันความเสี่ยงกับ

ธนาคารพาณิชย์

5.5 การให้สินเชื่อเพื่อการส่งออกแก่เอสเอ็มอี การช่วยเหลือเอสเอ็มอีที่ได้รับผลกระทบจากการแข็งค่าของเงินบาท ด้วยการให้ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (ธสน.) ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.) ธนาคารอิสลาม และธนาคารกรุงไทย ร่วมกันช่วยเหลือในการซื้อขายอัตราแลกเปลี่ยนล่วงหน้า หรือฟอร์เวิร์ด คอนแทรกให้กับเอสเอ็มอีที่ส่งออกรายละไม่เกิน 15 ล้านบาท ในการทำธุรกรรมฟอร์เวิร์ดกับสถาบันการเงิน ซึ่งทั้ง 4 ธนาคารจะอนุมัติให้ภายใน 3 วัน เป็นเวลา 1 ปี และให้บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) เข้ามาเป็นผู้ค้ำประกันให้กับสถาบันการเงินโดยคิดค่าธรรมเนียมเพียงร้อยละ 0.75

5.6 การเสริมสภาพคล่องให้เอสเอ็มอี ฯ โดยให้ธสน.ธพว.ธนาคารอิสลาม ธนาคารกรุงไทย และธนาคารออมสิน ร่วมกันปล่อยสินเชื่อให้กับเอสเอ็มอีในรูปแบบแพ็คเกจเครดิต และเสริมสภาพคล่องรวมวงเงิน 15,000 ล้านบาท คิดอัตราดอกเบี้ยเอ็มแอลอาร์ลบ 1.5 เปอร์เซ็นต์เป็นเวลา 2 ปี จากนั้นคิดอัตราปกติ และกำหนดชำระหนี้คืนใน 5 ปี พร้อมให้ธสน.ให้สินเชื่อเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐกับเอสเอ็มอีที่ส่งออกเป็นวงเงินอีก 200 ล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยกำหนดให้สินเชื่อรายละไม่เกิน 3 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ตัวอย่างข้อเสนอแนะของนักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. สภาพที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ปัญหาค่าเงินบาทแข็งค่าดังนี้

1.1 ให้รัฐตรวจสอบเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ที่เข้ามาทำกำไรละบัญชีประเภทผู้มีถิ่นที่อยู่ต่างประเทศ พร้อมทั้งเข้มงวดการเข้ามาในลักษณะเก็งกำไรทั้งในตลาดทุนและตลาดตราสารหนี้โดยเร่งศึกษาความเป็นไปได้จากการเรียกเก็บภาษีที่ได้จากการทำกำไร หรือภาษีในรูปแบบอื่นที่เหมาะสม เช่น เก็บจากเงินทุนไหลเข้า หรืออาจจัดตั้งหน่วยเฉพาะกิจตรวจสอบติดตามและควบคุมเงินเข้าออก

ในลักษณะเก็งกำไรอย่างเคร่งครัด

1.2 ให้กระทรวงการคลังพิจารณาให้ความช่วยเหลือด้านสภาพคล่องแก่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยการให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำวงเงิน 5000 ล้านบาท และให้บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อมเป็นผู้ค้ำประกัน โดยคณะรัฐมนตรีมีมติให้เป็นการกู้ด้วยวิธีพิเศษบัญชีประเภทไม่ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน และแยกบัญชีธุรกรรมนโยบายรัฐ

1.3 ศึกษาความเป็นไปได้ในการชดเชยการขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยนในทุก ๆ ไบสิ่งซื้อสินค้าหรือไบชนสินค้าทางเรือ ในกรณีของวิสาหกิจขนาดกลางและ

ขนาดย่อม โดยกำหนดระดับการชดเชยคงที่ไว้ในอัตราหนึ่ง (เช่น ร้อยละ 5) เป็นเวลา 6 เดือนหากสภาพการณ์ยังไม่ดีขึ้น ทั้งนี้ ต้องมี มาตรการกำกับควบคุมในการปฏิบัติอย่างรัดกุม

1.4 ให้เอกชนสามารถชำระค่าระวางสินค้าและค่าสินค้าด้วยเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

1.5 ให้กระทรวงการคลังช่วยเหลือด้านวงเงินค้ำประกันล่วงหน้า (Forward) และให้รัฐบาลช่วยเหลือด้านค้ำประกันให้ไม่เกินร้อยละ 5

1.6 ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยพยายามคงระดับอัตราดอกเบี้ยนโยบายเพื่อรักษาเสถียรภาพของค่าเงิน ให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจในแต่ละช่วงและทำความเข้าใจแก่สาธารณะในความจำเป็นในการดำเนินมาตรการ ดังกล่าว เช่น การคงอัตราดอกเบี้ยนโยบายที่ร้อยละ 1.75

1.7 ให้เงินกู้ซื้อเครื่องจักร ซอฟต์แวร์ และเทคโนโลยีการผลิตอื่น ๆ โดยกำหนดอัตราภาษีขาเข้า ร้อยละ 0.1 และให้ประเมินมูลค่าเครื่องจักรเพื่อตัดค่าเสื่อมได้มากกว่าหนึ่งเท่า

1.8 ให้ธนาคารแห่งประเทศไทยบริหารจัดการเงินทุนสำรองที่มีมากกว่า 1.58 แสนล้านเหรียญสหรัฐฯ ให้มีประสิทธิภาพและก่อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศในอนาคต และให้ศึกษาความเป็นไปได้ในการนำเงินทุนสำรองระหว่างประเทศส่วนหนึ่ง มาตั้งเป็นกองทุนความมั่งคั่งแห่งชาติ เป็นต้น

1.9 ให้กระทรวงการคลังมอบหมายให้สำนักบริหารหนี้สาธารณะ ศึกษาความเป็นไปได้ในการทำการชำระหนี้ก่อนระยะเวลาของรัฐบาลกิจซึ่งมีหนี้ต่างประเทศ

1.10 มาตรการต่าง ๆ ทั้งของกระทรวงการคลัง และของธนาคารแห่งประเทศไทย ที่ประกาศใช้แล้ว ควรเร่งรัดและผลักดันให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง โดยอาจตั้งคณะกรรมการทำงานร่วมกับภาคเอกชนในการขับเคลื่อนมาตรการไปสู่ภาคการปฏิบัติอย่างเข้มงวดและรัดกุม

2. ดร.วีรพงษ์ รามางกูร มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ปัญหาค่าเงินบาทแข็งค่าดังนี้

2.1 ลดดอกเบี้ยลง 1.0 ถึง 1.5 เปอร์เซ็นต์ โดยการลดดอกเบี้ยนโยบายและควรจะลดที่เดียวไม่ควรจะลดทีละ 0.25 เปอร์เซ็นต์ เพราะการค่อย ๆ ลดจะทำให้ไม่เกิดผล และเกิดการคาดการณ์ต่อไปและต้องใช้เวลา นานกว่าจะถึงอัตราเป้าหมาย เหตุการณ์ก็เปลี่ยนไป

2.2 พร้อม ๆ กับการลดดอกเบี้ย ทาง การ ก็เข้าแทรกแซงตลาด และต้องทำให้พอจนเงินบาทอ่อน

ตัวลงเมื่อเทียบกับดอลลาร์ ถ้าทำครั้ง ๆ กลาง ๆ เงินบาทแข็งต่อไป ธปท.ก็จะขาดทุน ถ้าทำจนบาทอ่อนตัวลงได้ ธปท.ก็จะกำไร ถ้าอ่อนตัวลงได้ถึง 38 บาทต่อดอลลาร์ ก็จะล้าง

ขาดทุนเก่าออกได้หมด

2.3 การออกพันธบัตร เมื่อออกมาแทรกแซงตลาด เงินบาทในตลาดก็จะเพิ่มขึ้นมากเกิน ธปท.ก็ดูดซับเงินบาทกลับไปโดย ถ้าดอกเบี้ยเงินบาทต่ำกว่าดอกเบี้ยดอลลาร์ ธปท.ก็ไม่ขาดทุน ดอกเบี้ยเท่ากัน ธปท.เปลี่ยนดอลลาร์ในทุนสำรองเป็นพันธบัตรซึ่งตลาดยังรับได้ แล้วถ้าตลาดพันธบัตรเกิดขึ้นได้ ก็จะเป็นผลดีกับการพัฒนาการลงทุนอีกโสดหนึ่งด้วยการลดดอกเบี้ยอย่างแรงคงจะทำให้ราคาพันธบัตรในท้องตลาดที่มีอยู่แล้วขึ้นราคา แต่ก็ไม่น่าเป็นห่วงการดำเนินการดังกล่าวไม่น่าจะพบบ้านเมืองเข้าไปเสี่ยงกับอะไร เพราะเป็นการซื้อดอลลาร์เอามาเก็บไว้ ทำให้ทุนสำรองเพิ่ม

2.4 จัดการบริหารหนี้ต่างประเทศของภาครัฐ อันได้แก่หนี้ของรัฐบาลและรัฐบาลกิจ โดยออกพันธบัตรเอาเงินบาท ใช้เงินบาทซื้อเงินดอลลาร์แล้วไปใช้หนี้คืน ก่อนกำหนดอย่างน้อยสักครึ่งหนึ่ง

2.5 ในส่วนของเอกชน ถ้าผ่อนคลายกฎของ ธปท.ที่จะทำให้ออกเอกชนสามารถยืมเงินบาทจากธนาคารพาณิชย์ไปใช้หนี้ดอลลาร์ได้ เพราะหนี้เงินต่างประเทศเป็นหนี้ของเอกชนมากกว่า 4 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐฯ ถ้า ธปท.ผ่อนคลายได้ เอกชนคงรีบเปลี่ยนหนี้ดอลลาร์มาเป็นหนี้เงินบาทแทน เพราะจะได้กำไร เพราะตอนได้มาเงินบาทมีราคา 40 บาทต่อเหรียญ ถ้าคืนหนี้ตอนนี้เงินบาทมีราคา 33 บาทต่อเหรียญ เป็นการช่วยธุรกิจเอกชนด้วย ส่วนธนาคารพาณิชย์ให้สามารถปล่อยเงินที่เหลือกองอยู่ในธนาคารด้วย เพราะ สินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ขณะนี้ มีอยู่เพียง 85 เปอร์เซ็นต์ของยอดเงินฝากเท่านั้น ที่เอกชนถูกบังคับให้ไปกู้ต่างประเทศ เพราะกฎ ธปท.ที่ให้นับสินเชื่อของบริษัทในกลุ่มเดียวกันเป็นสินเชื่อที่ต้องจำกัดปริมาณ เพื่อความมั่นคงของธนาคาร ให้สินเชื่อไม่กระจุกตัวในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมากเกินไป

2.6 สุดท้ายเร่งโครงการพัฒนาต่าง ๆ ให้เร็วขึ้น โดยใช้เงินกู้เป็นเงินบาทในประเทศให้มากขึ้น แม้จะไม่เกิดผลทันที แต่ก็น่าจะมีผลทางจิตวิทยาว่า ประเทศยังต้องใช้เงินดอลลาร์อย่างมาก ที่สำคัญนโยบายให้คนไทยเก็บเงินดอลลาร์ได้ ให้เอาเงินออกไปซื้อหุ้นเมืองนอกได้ ไม่ควรทำตอนนี้ ไม่มีผล เพราะผู้คนกำลังคาดการณ์ว่า เงินบาทกำลังจะแข็งต่อไป มีแต่คนอยากเก็บเงินบาท จะมีผลก็ตอนที่คนคาดว่าเงินบาทจะอ่อน คนก็จะเปลี่ยนเงินบาท

เป็นดอลลาร์ ถึงตอนนั้นก็กลายเป็นปัญหาอีก ต้องสั่งยกเลิกอีก กลายเป็นตัวทำให้บาทไม่มีเสถียรภาพมากขึ้น ในอนาคต ถึงตอนสถานการณ์พลิกกลับอาจจะมีปัญหาได้

3. นายธนินท์ เจียรวนนท์ ประธานกรรมการและประธานคณะผู้บริหารเครือเจริญโภค มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับค่าเงินบาทที่แข็งตัว

3.1 ธปท.ไม่ควรจะเข้าไปต่อสู้ในเรื่องค่าเงิน เพราะไม่มีโอกาสจะหยุดยั้งได้ เนื่องจากเงินทุนต่างประเทศไหลเข้ามา แต่อาจเข้าไปแทรกแซงบ้างในบางจังหวะ

3.2 สิ่งที่รัฐบาลควรดำเนินการในขณะนี้ คือ การส่งเสริมให้ธุรกิจหรือเอกชนไปลงทุนในต่างประเทศ หรือลงทุนซื้อเครื่องจักรเข้ามา และให้การดูแลธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก (เอสเอ็มอี) เพื่อให้ธุรกิจอยู่รอดได้ เช่น ให้ธนาคารพาณิชย์ผ่อนคลายการปล่อยสินเชื่อแก่เอสเอ็มอี

3.3 รัฐบาลควรหันมาลงทุนโครงสร้างพื้นฐานระบบชลประทาน เพื่อช่วยเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น ซึ่งตรงกับทฤษฎี 2 สูง คือ รายได้เกษตรกรสูงขึ้น และรายได้คนทำงานสูงขึ้น

4. นายโจเซฟ สติกลิตซ์ นักเศรษฐศาสตร์เจ้าของรางวัลโนเบลสาขาเศรษฐศาสตร์ปี 2001 ให้ข้อเสนอแนะดังนี้

4.1 จะต้องมีเครื่องกีดขวางทุกประเภทไว้ใช้เพื่อกำกั้นการไหลเวียนของเงินทุน ซึ่งกล่าวก็คือ เงินทุนระยะสั้น

4.2 ทางที่จะค้าประกันเสถียรภาพทางเศรษฐกิจคือ การที่ประเทศต่างๆ จะลดทอนการไหลเข้าของพวกเงินทุนเพื่อการเก็งกำไร และให้เปิดทางแก่เงินทุนเพื่อการลงทุนในระยะยาว ซึ่งเป็นเงินทุนที่จะเข้าไปสร้างงาน

4.3 เสนอแนะการเรียนรู้มาจากจีนในเรื่องของการคุมเงินทุนไหลเข้าเพื่อการเก็งกำไร บนเป้าหมายที่จะสร้างเสถียรภาพแก่ระบบเศรษฐกิจ ซึ่งปัจจุบันได้ทำให้จีนกลายเป็นเศรษฐกิจขนาดใหญ่ที่สุดอันดับสองของโลก

5. นาย พงษ์ศักดิ์ อัสสกุล รองประธานกรรมการหอการค้าไทย มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ปัญหาค่าเงินบาทแข็งค่าดังนี้

5.1. การแก้ไขปัญหาระยะสั้น

5.1.1 ธนาคารแห่งประเทศไทยควรปรับเปลี่ยนนโยบายทางการเงินโดยให้ความสำคัญเป็นอันดับ 1 กับการดูแลอัตราแลกเปลี่ยนในระยะสั้น (3-6 เดือน) โดยให้ความสำคัญกับเป้าหมายเงินเฟ้อ (Inflation Targeting) เป็นอันดับรองลงไป

5.1.2 ธนาคารแห่งประเทศไทยควรเข้ามาแทรกแซงตลาดอย่างเต็มที่ ด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพ และได้ผลมากกว่าในปัจจุบัน

5.1.3 ควรดำเนินการชะลอการไหลเข้าของเงินลงทุน ที่จะเข้ามาหาผลกำไรจากส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย โดยที่รัฐบาลควรออกมาตรการเก็บภาษีจากส่วนต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยไทยกับอัตราดอกเบี้ยของต่างประเทศ (ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องดำเนินการ)

5.1.4 ควรลดหรือชะลอการขึ้นอัตราดอกเบี้ยเชิงนโยบาย (R/P 1 วัน) เพื่อชะลอการแข็งค่าของเงิน

5.2 การแก้ไขปัญหาในระยะยาว

5.2.1 สนับสนุนให้รัฐวิสาหกิจ และภาคเอกชนไทยไปลงทุนในต่างประเทศ

5.2.2 ส่งเสริมให้มีการนำเข้าเครื่องจักรจากต่างประเทศ ผ่านการลดภาษีการนำเข้าเครื่องจักรเพื่อการปรับปรุงคุณภาพสินค้า และศักยภาพของการผลิตของประเทศ

บทส่งท้าย

จากการที่ทั่วโลกเผชิญกับปัญหาทางเศรษฐกิจ ทำให้หลายประเทศหาแนวทางในการที่จะฟื้นฟูเศรษฐกิจ

ของตนเอง หนึ่งในประเทศดังกล่าวก็คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งกำลังทำการฟื้นฟูเศรษฐกิจของตนเอง แต่การดำเนินการของประเทศสหรัฐอเมริกาส่งผลกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเนื่องจากหลายประเทศใช้อัตราแลกเปลี่ยนเป็นเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เมื่อประเทศสหรัฐอเมริกา มีการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยการพิมพ์ดอลลาร์ออกสู่ตลาด ในปริมาณมากทำให้เงินสกุลอื่นที่ทำการแลกเปลี่ยน อยู่แข็งค่าขึ้น ในการดำเนินการของสหรัฐฯ ส่งผลให้เงินบาทของไทยแข็งค่าขึ้นเช่นกัน ทำให้ผลกระทบต่ออยู่กับอุตสาหกรรมส่งออกทุกประเภทได้รับผลกระทบ ธนาคารแห่งประเทศไทย และกระทรวงการคลังภายใต้การกำกับของรัฐบาลก็พยายามจะหาวิธีในการลดผลกระทบดังกล่าวแต่การดำเนินการก็ยังไม่เป็นผลเท่าที่ควรเนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้นมันเป็นปัญหาจากภายนอกแต่มีผลกระทบต่อประเทศไทย อาจจะเป็นเพราะเมื่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศพึ่งการส่งออกเป็นหลักเมื่อการส่งออกเกิดปัญหาทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเกิดปัญหาตามไปด้วย

ถึงแม้จะได้รับผลกระทบแต่

ก็มีบางกลุ่มที่คงจะได้รับประโยชน์จากการแข็งค่าของเงินบาท ก็คือกลุ่มผู้นำเข้า มีสินค้านำเข้าที่สำคัญและจำเป็นหลายรายการที่เราไม่สามารถผลิตได้เองในประเทศ เช่น น้ำมันดิบ ปุ๋ยเคมี และผลิตภัณฑ์ที่เรียกว่าเวชภัณฑ์หรือพวทยาต่าง ๆ และยังมีเครื่องจักรต่าง ๆ ซึ่งการที่ค่าเงินบาทที่แข็งค่าทุก 1 บาทต่อดอลลาร์ ก็จะทำให้ราคาขายปลีกน้ำมันลดลงได้ 20-30 สตางค์ต่อลิตร ซึ่งหมายถึงต้นทุนการผลิตและค่าครองชีพของประชาชนส่วนหนึ่งดีขึ้น เนื่องมาจากการแข็งค่าของเงินบาท

รัฐบาล ปกติแล้วก็ต้องมีความรับผิดชอบต่อประชาชนทั้งประเทศ จะออกมาตรการอะไรจึงต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อกลุ่มต่างๆ ให้ทั่วถึงและรอบคอบ ซึ่งที่ผ่านอาจจะมีข้อเสนอแนะจากนักวิชาการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานให้คำแนะนำ ซึ่งแต่ละแนวคิดก็มีมุมมองที่ต่างกันบ้างเหมือนกันบ้างเพื่อที่จะรักษาเสถียรภาพของค่าเงินบาทนั้นว่าเป็นสิ่งดีที่รัฐบาลจะได้นำไปปรับใช้โดยพิจารณาอย่างรอบคอบ ไม่ตามใจเฉพาะฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด แต่ข้อเรียกร้องที่น่าสนใจ ก็น่าจะเป็นข้อเรียก

ร้องของกลุ่มผู้ส่งออกเป็นประเด็นที่ควรรับฟังและให้การช่วยเหลือ ซึ่งอาจจะทำได้โดยหาทางช่วยให้ผู้ส่งออกรายย่อยสามารถทำธุรกรรมป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนได้ (currency hedging) หรือการช่วยลดต้นทุนการผลิต อื่น ๆ ลง แต่ก็ไม่ควรใช้นโยบายอัตราแลกเปลี่ยนในการแข่งขันเพื่อการส่งออก เพราะเรื่องนี้เป็นที่ทราบกันว่าไม่ยั่งยืน นักวิชาการหลายท่านก็ให้คำแนะนำว่าควรที่จะเพิ่มขีดความสามารถ(Competency) ด้วยวิธีอื่น ที่มีประสิทธิภาพ และ ยั่งยืน แทนที่จะแข่งขันด้วยการทำให้ค่าเงินอ่อนลง

ส่วนการเข้าแทรกแซงค่าเงินบาทโดยการเข้าไปบิตเปือนกลไกตลาด ซึ่งดูเหมือนง่ายโดยการให้ ธปท.

เข้าไปแทรกแซงด้วยการเข้าไปซื้อเงินดอลลาร์ หมายถึงการขายเงินบาทเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจ นับว่าเป็นการสร้างความต้องการเงินดอลลาร์ ที่เรียกว่าความต้องการเทียม จะทำให้มีปริมาณเงินบาทในระบบสูงขึ้นเกินกว่าความเป็นจริงและจงใจให้ประชาชนใช้จ่ายมากขึ้น ประเด็นนี้จะส่งผลกระทบต่อ

ไป คืออาจทำให้เกิดภาวะเงินเฟ้อตามมา และธนาคารกลางเอง เงินดอลลาร์ที่ซื้อเข้ามาจะมีค่างลดลง เพราะไม่สามารถต้านทานต่อกลไกของตลาดที่เงินทุนทั่วโลกมีมากกว่าทุนสำรองของประเทศอยู่มากก็จะทำให้ขาดทุนอัตราแลกเปลี่ยนในงบดุลของ ธปท. แต่ที่สำคัญคือการเข้าแทรกแซงต้องใช้เงินจำนวนมหาศาล

อย่างไรก็ตามการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาเงินบาทแข็งค่าในปัจจุบัน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นธนาคารแห่งประเทศไทย หรือกระทรวงการคลังจะต้องดำเนินการอย่างรอบคอบ โดยการดำเนินมาตรการดูแลค่าเงินบาทไม่ให้เข้มงวดจนส่งผลกระทบต่อภาวะการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งจะทำให้ขาดความยืดหยุ่นในการนำเงินเข้ามาลงทุนที่ไม่ได้หวังเก็งกำไรในระยะสั้น โดยธนาคารแห่งประเทศไทยควรดำเนินมาตรการดูแลไม่ให้ค่าเงินผันผวนมากเกินไป และดำเนินมาตรการสกัดกั้นการเก็งกำไรค่าเงินบาทให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น ควรพิจารณาความเป็นไปได้ในการเก็บภาษีเงินทุนระยะสั้นมาบังคับใช้ เป็นต้น

จากปัญหาที่เกิดขึ้นบางที่รัฐบาลน่าจะใช้วิกฤติที่

เดือนที่แล้วที่ธนาคารกลางของญี่ปุ่นได้ใช้เงินจำนวนประมาณ 20,000 ล้านดอลลาร์เข้าแทรกแซงค่าเงินเยน (ประเทศญี่ปุ่นมีเงินทุนสำรองระหว่างประเทศอยู่ 1 ล้านล้านดอลลาร์ หรือมากกว่าประเทศไทยอยู่ประมาณ 7-8 เท่า) ซึ่งแม้มีผลทำให้เงินเยนอ่อนค่าลงจาก 83 เยนต่อดอลลาร์มาเป็น 85 เยนต่อดอลลาร์ ในวันนั้น และต่อมามีอีก 2 วัน ค่าเงินเยนก็กลับมามีอยู่ที่ 83 เยนต่อดอลลาร์อีก

เกิดขึ้นในขณะนี้กลับกลายเป็นโอกาสใช้มาตรการแก้ไข ปัญหาทั้งในกรอบระยะสั้น ปานกลาง และระยะยาว เพื่อให้เศรษฐกิจไทยสามารถแข่งขันภายใต้ระบบเศรษฐกิจโลก

ได้อย่างแท้จริง โดยการเร่งพัฒนาสาธารณูปโภคภายใน ประเทศที่ยังขาดแคลน เช่น เรื่องน้ำ ทางหลวง ทางรถไฟ ระบบโทรคมนาคม การศึกษา เพราะการลงทุนจะถูกมอง กว่าปกติอย่างน้อย 10 กว่าเปอร์เซ็นต์ คิดเป็นเงินก็หลาย แสนล้านบาท เงินบาทที่แข็งค่าขึ้น ทำให้ซื้อสินค้าได้ถูกลง ช่วยประหยัดงบประมาณในการลงทุน

ตอนที่ 2

สถานการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติ

ภัยพิบัติทางธรรมชาติ หมายถึง ภัยอันตรายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ และมีผลกระทบต่อชีวิต ความ เป็นอยู่ของมนุษย์ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ ณ เวลานั้นที่ กระทบประเทศไทยคือ อุทกภัย (น้ำท่วม) ซึ่งครอบคลุม ทั่วทุกภาคของประเทศไทย ภาวะวิกฤตินี้ต้องรีบศึกษา และแก้ไขอย่างเร่งด่วนเพื่อลดความสูญเสียอันจะเกิดขึ้น ในอนาคต จากนิยามของคำว่า “อุทกภัย (Flood)” หมายถึง ภัยหรืออันตรายที่เกิดจากน้ำท่วมหรือเกิดจากสภาวะที่ น้ำไหลเอ่อล้นฝั่งแม่น้ำลำธารหรือทางน้ำเข้าท่วมพื้นที่ ซึ่ง ปกติแล้วไม่ได้อยู่ใต้ระดับน้ำหรือเกิดจากการสะสมน้ำบน พื้นที่ซึ่งระบายออกไม่ทัน ทำให้พื้นที่นั้นปกคลุมไปด้วยน้ำ (ประสิทธิ์ ทิฆพุฒิ และ ศุภฤกษ์ ตันศรีรัตนวงศ์, 2549)

สถานการณ์อุทกภัย

สำหรับสถานการณ์อุทกภัยในพื้นที่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคกลาง ยังคงมีเหลืออยู่อีก(19พย53)16 จังหวัด 94 อำเภอ 658 ตำบล 4,959 หมู่บ้าน 396,090 ครัวเรือน คิด เป็น 1,303,198 คน โดยพื้นที่การเกษตรที่คาดว่าจะเสียหาย 6,316,156 ไร่ ได้แก่ นครสวรรค์, นครราชสีมา, ศรีสะเกษ, สุรินทร์, ขอนแก่น, กาฬสินธุ์, มหาสารคาม, อุบลราชธานี, ร้อยเอ็ด, ชัยนาท, สิงห์บุรี, อ่างทอง, สุพรรณบุรี, พระนครศรีอยุธยา, ลพบุรี, สระบุรี, นนทบุรี และปทุมธานี ทั้งนี้ในพื้นที่ดังกล่าว ตั้งแต่ 10 ต.ค.จนถึง ปัจจุบัน มีจังหวัดที่ประสบภัยรวมทั้งสิ้น 39 จังหวัด ซึ่งขณะนี้สถานการณ์คลี่คลายแล้ว 24 จังหวัด ส่วนสถานการณ์ อุทกภัยในพื้นที่ภาคใต้ ตั้งแต่วันที่ 1 พ.ย.จนถึงปัจจุบัน ยังมีจังหวัดประสบอุทกภัยทั้งสิ้น 6 จังหวัด 73 อำเภอ 525 ตำบล 3,743 หมู่บ้าน ราษฎรได้รับความเดือด ร้อน 256,940 ครัวเรือน คิดเป็น 843,214คน ได้แก่ สงขลา, สตูล, ตรัง, นราธิวาส, ยะลา, ปัตตานี, พัทลุง, สุราษฎร์ธานี, นครศรีธรรมราช, กระบี่, ชุมพร และระนอง ส่วนผู้เสียชีวิต 60 ราย มาจากสงขลา 27 ราย สตูล 2 ราย สุราษฎร์ธานี 6 ราย ปัตตานี 5 ราย พัทลุง 7 ราย ชุมพร 1 ราย ตรัง 3 ราย นครศรีธรรมราช 9 ราย

จากสถานการณ์ความเสียหายในภาพรวมดัง ที่กล่าวมา บทวิเคราะห์นี้จะนำเสนอการศึกษารายงาน และแบบจำลองการคาดคะเนภาวะน้ำท่วม ผลกระทบ

และแนวทางแก้ไข

จากการศึกษารายงานและแบบจำลองการคาดคะเนภาวะน้ำท่วม มีดังนี้

งานวิจัยของ ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย ออกบทวิเคราะห์ “น้ำท่วมเดือน ต.ค.-พ.ย. 53 ความเสียหายอาจสูงถึง 32,000-54,000 ล้านบาท ” ระบุว่าจากสถานการณ์อุทกภัยครั้งใหญ่ในช่วงเดือนตุลาคมถึงพฤศจิกายน 2553 ที่ขยายผลกระทบรุนแรงขึ้น ครอบคลุมพื้นที่กว่า 40 จังหวัดทั่วประเทศ โดยนอกเหนือจากภาวะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ภาคเหนือแล้ว ยังขยายผลกระทบครอบคลุมไปถึงพื้นที่ภาคใต้ ซึ่งได้สร้างความสูญเสียอย่างมากต่อภาคเศรษฐกิจต่างๆ ที่ได้รับผลกระทบในระหว่างที่เกิดน้ำท่วม ทั้งภาคการเกษตร อุตสาหกรรม การบริการ และอื่นๆ ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย ได้ประเมินผลกระทบจากเหตุการณ์อุทกภัยล่าสุด โดยมีประเด็นสรุป ดังนี้

ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย ประเมินว่า อุทกภัยครั้งนี้อาจสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจเป็นมูลค่าสูงถึง 32,400-54,200 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม ผลของเหตุการณ์น้ำท่วมจะทำให้มีเม็ดเงินกลับเข้ามาในระบบเศรษฐกิจ จากการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐบาลเพื่อชดเชยและฟื้นฟูความเสียหาย ขณะที่ภาคเอกชนน่าจะมีการใช้จ่ายเพื่อซ่อมแซมทรัพย์สินที่เสียหาย การจัดหาและบริจาคสิ่งของช่วยเหลือผู้ประสบภัย รวมทั้งผู้ประกอบการคงมีการเร่งกิจกรรมการผลิตและการตลาดเพื่อชดเชยจากที่หยุดชะงักไปในช่วงน้ำท่วม

ดังนั้น ศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย จึงประเมินว่า ผลกระทบสุทธิต่ออัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจอาจอยู่ในช่วงประมาณ 15,600-30,500 ล้านบาท ซึ่งอาจจะจุดจีดีพีในไตรมาสที่ 4/2553 ให้ลดลงร้อยละ 0.6-1.2 จากคาดการณ์ใน กรณีที่ไม่มีเหตุการณ์น้ำท่วม (ที่ร้อยละ 2.0) มาอยู่ที่ร้อยละ 0.8-1.4 นอกจากนี้ อาจส่งผลให้อัตราเงินเฟ้อในไตรมาสที่ 4/2553 สูงขึ้นมาที่ร้อยละ 2.9-3.1 จากคาดการณ์ในกรณีไม่มีเหตุการณ์น้ำท่วมจะอยู่ที่ร้อยละ 2.6 (ปรับตัวเลขลงต่ำกว่าประมาณการในเดือนก่อนหน้าที่คาดว่าจะไว้ที่ร้อยละ 3.2 เนื่องจากตัวเลขเงินเฟ้อในเดือนตุลาคมออกมาต่ำกว่าที่หลายฝ่ายคาดไว้มาก)

งานวิจัย “เจาะข้อมูลเชิงลึกประเทศไทย...ทำไม

ต้องเจอกับน้ำท่วมร้ายแรง?” โดย ศ.ดร.ธนวัฒน์ จารุพงษ์สกุล มีข้อมูลดังนี้

“หากเราเปรียบเทียบสภาพน้ำท่วมและความรุนแรงของอดีต กับปัจจุบัน พบว่า ในอดีตถึงแม้จะมีน้ำท่วมเป็นธรรมชาติเกือบทุกปี โดยเฉพาะช่วงก่อนปี พ.ศ. 2411 แต่มีผลกระทบต่อผู้คนสมัยนั้นน้อยมาก อาจจะเป็นเพราะเราเน้นใช้วิธี บรรเทา น้ำท่วม ซึ่งเป็นวิธีการใช้ภูมิปัญญาในการปรับวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ให้สอดคล้องกับสภาพที่เกิดขึ้นเป็นประจำ เช่น การสร้างบ้านเรือนที่มีพื้นบ้านสูง ผลกระทบและความเสียหายที่เกิดขึ้นจึงมีไม่มากนัก ผู้คนในอดีตจึงไม่เกลียดหรือกลัวน้ำท่วม ทั้งยังสามารถดำเนินชีวิตเป็นปกติ ไม่ได้เดือดร้อนมากกับสภาพน้ำท่วมที่เกิดขึ้น ซึ่งพบว่ามีความ แตกต่างจากยุคสมัยปัจจุบันเป็นอย่างมาก...” ...นี่เป็นแง่มุมส่วนหนึ่งจากบทสรุปและวิจารณ์ ในชุดข้อมูลงานวิจัย “เจาะข้อมูลเชิงลึกประเทศไทย...ทำไมต้องเจอกับน้ำท่วมร้ายแรง?” โดย ศ.ดร.ธนวัฒน์ จารุพงษ์สกุล หน่วยศึกษาพิบัติภัยและข้อสนเทศเชิงพื้นที่ ภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งก็เป็นแง่มุมที่น่าคิด-น่าพิจารณา

ทั้งนี้ บางช่วงบางตอนจากชุดข้อมูลงานวิจัยดังกล่าวนี้ยังระบุไว้ว่า... เรื่องน้ำท่วมนั้น ยุคสมัยปัจจุบันเน้น

ใช้วิธีป้องกันน้ำท่วม ซึ่งเป็นวิธีขจัดน้ำออกไปหรือป้องกันไม่ให้น้ำเข้ามาในพื้นที่เป้าหมาย เช่น การสร้างคันป้องกันน้ำท่วม การสร้างพื้นที่ปิดล้อมน้ำท่วม การสร้างเขื่อนริมแม่น้ำ เป็นต้น เป็นเสมือนการนำปัญหาน้ำท่วมย้ายจากจุดหนึ่งไปไว้อีกจุดหนึ่ง ทำให้สภาพรวมของความรุนแรงของน้ำท่วมดูเหมือนจะไม่มีปัญหาและ

สามารถแก้ปัญหาหน้าท่วมได้ แต่พบว่าหากพิจารณาเป็นจุด ๆ ความรุนแรงของน้ำท่วมไม่เป็นไปตามธรรมชาติอีกต่อไป การบังคับน้ำเป็นการบริหารจัดการน้ำท่วมที่ใช้เป็นมาตรการหลักในการแก้ไขปัญหา

หากวิเคราะห์โดยละเอียด พบว่า ในช่วง 40 ปีที่ผ่านมา สภาพน้ำท่วมธรรมชาติไม่ได้มีความรุนแรงมากขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามจำนวนครั้งของน้ำท่วมได้ลดลงอย่างมาก ดังนั้นจึงเป็นข้อสรุปที่ตีว่า เราสามารถแก้ไขปัญหาได้เพียงบางจุด แต่กลับทำให้เกิดความรุนแรงของปัญหาอีกหลาย ๆ จุด

ซึ่งรูปแบบโดยทั่วไปของอุทกภัยจากธรรมชาติแบ่งได้ 5 ชนิด คือ

1. น้ำล้นตลิ่ง (river flood) เกิดจากน้ำทะเลหนุน
2. น้ำท่วมฉับพลัน (flash flood) เกิดจากฝนตกหนักเป็นเวลานาน บริเวณที่สูงต้นน้ำลำธาร ด้วยเกิดการกักพายุหมุนเขตร้อน ร่องมรสุม ลมมรสุมมีกำลังแรง หรือพายุฟ้าคะนอง
3. คลื่นพายุซัดฝั่ง (storm surges) เกิดจากพายุหมุนเขตร้อน
4. น้ำท่วมขัง (drainage flood) เกิดจากพายุหมุนเขตร้อน ร่องมรสุม ลมมรสุม หรือพายุฟ้าคะนอง
5. คลื่นซึนามิ (tsunami) เกิดจากแผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิดและแผ่นดินถล่ม

บทสรุปจากชุดข้อมูลงานวิจัยชื่อว่า... ข้อเสนอแนะคือ การแก้ไขปัญหาน้ำท่วมโดยการป้องกันเป็นหลักเหมือนที่ผ่านมาในช่วง 40 ปี คงไม่เพียงพอ วิธีการป้องกันน้ำท่วมโดยใช้สิ่งก่อสร้างป้องกันเพียงอย่างเดียวมีข้อจำกัดค่อนข้างมาก และผลกระทบของความเสียหายมักจะสะท้อนกลับมามากมายเห็นได้ชัด เช่น น้ำท่วม ปี พ.ศ. 2538 และ 2549 เป็นต้น ซึ่งการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในอนาคตจำเป็นต้องเพิ่มมาตรการ โดยใช้มาตรการบริหารจัดการที่ลุ่ม น้ำท่วม ควบคู่กับการใช้สิ่งก่อสร้างป้องกัน โดยจากการศึกษาวิจัยของทางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็ได้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาน้ำท่วม เช่น... แผนที่แสดงพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำท่วม การออกแบบระบบการระบายน้ำท่วม จำนวนระดับโครงสร้างทางวิศวกรรมสำหรับการป้องกันน้ำท่วมควรมีแค่ไหน การควบคุมการใช้ที่ดิน การวางผังเมือง การจัดเก็บภาษีน้ำท่วม การพยากรณ์น้ำท่วม รวมทั้งข้อเสนอการบริหารจัดการลุ่มน้ำท่วมอย่างยั่งยืน โดยสรุปคือ...แก้ไขปัญหาน้ำท่วมอย่างบูรณาการเป็นสิ่งจำเป็น (ที่มา: เติลินิวส์, 2553 วันที่ 15 พฤศจิกายน 2553)

นอกจากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นยังมีการคาดคะเนผลกระทบเชิงกายภาพของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อประเทศไทย ซึ่ง ผศ.อานนท์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ผู้อำนวยการศูนย์เครือข่ายงานวิเคราะห์ วิจัยและฝึกอบรมการเปลี่ยนแปลงของโลกแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (SEA START RC) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กล่าวในเวทีวิชาการเรื่อง การคาดคะเนผลกระทบเชิงกายภาพของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศต่อประเทศไทย ว่า จากการวิเคราะห์แบบจำลองสภาพภูมิอากาศของประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ.2588-2608 ในขอบเขต 8 พื้นที่ตามลักษณะของสภาพทางธรณีวิทยาและภูมิประเทศ ตั้งแต่บริเวณเทือกเขาสูง ที่ราบลุ่มและชายฝั่งทะเล โดยใช้องค์ความรู้ที่มีอยู่ เช่น การเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิ ปริมาณน้ำฝนและระดับน้ำทะเลในการศึกษาพบว่า อีก 30 ปีข้างหน้าอุณหภูมิเฉลี่ยของประเทศไทยจะสูงขึ้นอีก 3-4 องศาเซลเซียส โดยเฉพาะบริเวณเทือกเขาทางภาคเหนือจะมีอุณหภูมิสูงขึ้นมากกว่าพื้นที่อื่น และจากแบบจำลองดังกล่าวยังคาดการณ์ว่าระดับน้ำทะเลจะเพิ่มสูงขึ้นถึง 14-15 เซนติเมตร จะทำให้ชายฝั่งบริเวณอ่าวไทยได้ผลรับผลกระทบเป็นอย่างมาก ชายฝั่งที่ประสบปัญหารุนแรงคือ กรุงเทพมหานครและบริเวณใกล้เคียงที่ตั้งอยู่ใกล้ปากแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตก รวมถึงชายฝั่ง

จังหวัดระยอง เพชรบุรีลงไปถึงราธิวาส ไม่เพียงเท่านั้น ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยยังมีแนวโน้มแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ โดยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคตะวันตกจะมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยลดลงถึง 70-100 มิลลิเมตรต่อปี จะทำให้บริเวณดังกล่าวเกิดความแห้งแล้งและขาดแคลนน้ำในการอุปโภคบริโภค ในขณะที่บางพื้นที่บริเวณชายฝั่งภาคตะวันออกลับมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีสูงขึ้นมากถึง 300 มิลลิเมตร จะส่งผลให้เกิดภาวะน้ำท่วมตามหัวเมืองใหญ่ แหล่งท่องเที่ยวและเขตเศรษฐกิจต่าง ๆ

นอกจากนั้น แบบจำลองสภาพภูมิอากาศจากหลาย ๆ ประเทศทั่วโลก ยังชี้ว่าในปีพ.ศ.2643 เหตุการณ์น้ำท่วมรุนแรงจะเพิ่มขึ้นหลายเท่า โดยมีโอกาสเกิด 3-6 ครั้ง ในช่วง 100 ปี ซึ่งต่างจากสมัยก่อนที่เกิดเพียง 1 ครั้ง ต่อ 100 ปี ทั้งนี้ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีแนวโน้มที่จะเกิดฝนตกหนักและน้ำท่วมบ่อยครั้งขึ้น

จากข้อมูลดังกล่าวหากลองวิเคราะห์ปัญหาที่ทำให้เกิดน้ำท่วมในบ้านเราที่กำลังประสบกันอยู่ก็จะพบว่าน้ำจะมาจากสาเหตุต่าง ๆ ดังนี้ คือ ปริมาณฝนที่ตกหนักถึงหนักมากติดต่อกันในช่วงฤดูฝน การขยายตัวอย่างขาดการวางแผนของชุมชนเมืองต่าง ๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค การถมที่สร้างบ้านจัดสรรหรือขยายเมืองไปในทิศทางที่เป็นที่ต่ำหรือที่ลุ่ม และขาดการวางแผนและการใช้มาตรการในการป้องกันป้อมปราการทางด้านกฎหมาย

ผลกระทบ

ผลกระทบอันเกิดจากน้ำท่วมมีมากมายหลายด้าน ดังนี้

การเกษตร

เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ภาวะฝนตกจนเกิดน้ำป่าไหลหลากและน้ำท่วมฉับพลัน แม้จะเกิดขึ้นทั้งในเขตเมืองและนอกเมือง แต่กลุ่มคนที่จะได้รับผลกระทบและความเดือดร้อนมากที่สุด จึงเป็นกลุ่มคนที่อยู่ภาคการเกษตร ทั้งนาข้าว พืชไร่ พืชสวน ปลูกในภาคใต้ส่วนใหญ่จะเป็นยางพารา ปาล์มน้ำมัน ไม้ผล

อุตสาหกรรม

จากไทยต้องประสบกับความสูญเสียพืชผลทางการเกษตรที่ได้ลงทุนปลูกไปก่อนหน้านี้อันแล้ว ยังกระทบเป็นลูกโซ่ถึงโรงงานอุตสาหกรรมและภาคส่งออกที่ต้องใช้วัตถุดิบป้อนโรงงาน ซึ่งในที่สุดคงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะกระทบต่อผลผลิตมวลรวมภายในประเทศ (จีดีพี)

เศรษฐกิจ

จากงานวิจัยของศูนย์วิจัยกสิกรรมไทย ผลกระทบต่อภาพรวมเศรษฐกิจทั้งปี คาดว่าจะส่งผลให้จีดีพีในปี 2553 ลดลงร้อยละ 0.15-0.31 มาอยู่ที่ร้อยละ 6.8-6.9 จากคาดการณ์ในกรณีไม่มีน้ำท่วมอาจขยายตัวได้ร้อยละ 7.1 (ปรับตัวเลขสูงขึ้นกว่าประมาณการในเดือนก่อนที่คาดว่าจะอยู่ที่ร้อยละ 7.0 เนื่องจากตัวเลขเศรษฐกิจในเดือนกันยายนที่ออกมาดีกว่าคาด ส่งผลให้ประมาณการ จีดีพีในไตรมาสที่ 3/2553 ขยับสูงขึ้น) ส่วนอัตราเงินเฟ้ออาจสูงขึ้นมาที่ร้อยละ 3.3-3.4 จากคาดการณ์กรณีไม่มีน้ำท่วมอาจอยู่ที่ร้อยละ 3.26

สุขภาพอนามัย

ผลกระทบด้านสุขภาพอนามัยทำให้เกิดความหวาดกลัว เกิดความเครียด ตลอดจนสุขภาพจิตย่ำแย่ นอกจากนี้ผู้ประสบภัยยังพบกับปัญหาน้ำที่ใช้ในการอุปโภค บริโภค โรคทางเดินอาหารก็ตามมาเนื่องจากความไม่สะอาด ตลอดจนความไม่สะดวกสบายในที่อยู่อาศัย นำมาซึ่งการพักผ่อนไม่เพียงพอ ตลอดจนความเครียดที่เกิดจากการวิตกกังวลกับปัญหาต่าง ๆ ที่จะตามมาหลังน้ำลด เช่น ข้าวของเสียหาย พืชผลทางการเกษตรเสียหาย ทางการเงินใช้หนี้ไม่ทัน เป็นต้น

การสูญเสียชีวิต

ผลกระทบจากภัยพิบัติทางธรรมชาติในครั้งนี้ นำมาซึ่งการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในหลายพื้นที่ จากการสำรวจพบว่า ประชาชนที่อยู่ในเขตที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติในครั้งนี้มีจำนวนมากพอสมควร

แนวทางแก้ไขภาวะน้ำท่วม

จากการรวบรวมข้อมูลในการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม สามารถวิเคราะห์ได้ 3 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1 เร่งศึกษา

1.1 การศึกษาวิจัย รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการเกิดภาวะน้ำท่วม เพื่อหามาตรการป้องกัน เช่น การศึกษาสภาพดินฟ้าอากาศ กระแสน้ำไหล ระดับขึ้นลงสูงสุด ความถี่ของการเกิดภาวะน้ำท่วม ความเสียหายหรือผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้งด้านร่างกาย ชีวิต และทรัพย์สิน การศึกษาแผนที่ทาง สัญญาณธรณีวิทยา เพื่อจัดทำแผนที่แสดงเขตอุทกภัย เป็นต้น

1.2 วิเคราะห์ความเสี่ยงน้ำท่วม น้ำแล้ง โดยจัดลำดับความสำคัญของพื้นที่ตามความเสี่ยงจากภัยน้ำท่วม น้ำแล้ง ซึ่งได้จากการวิเคราะห์สาเหตุและความรุนแรงของภัยน้ำท่วม น้ำแล้งตามปัจจัยด้านต่าง ๆ จุดเด่นของงานวิจัย

นี่คือการวิเคราะห์ความเสี่ยงด้วยการคำนวณสมมูลน้ำรายเดือนในทุกสถานการณ์น้ำ ทั้งปีน้ำมาก ปีน้ำปานกลาง และปีน้ำน้อย

1.3 การปรับเปลี่ยนกระบวนการวิเคราะห์แบบรายปีเป็นการวิเคราะห์สมมูลน้ำแบบรายเดือน ทำให้เห็นค่าความแปรปรวนของสถานการณ์น้ำ และความเสี่ยงภัยน้ำท่วม น้ำแล้งที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเดือนของปี ชัดเจน สามารถสะท้อนให้เห็นว่าบางพื้นที่มีปัญหาทั้งน้ำท่วมและน้ำแล้งในปีเดียวกัน จากผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงน้ำท่วม น้ำแล้งของกลุ่มน้ำร่องทำให้สามารถสร้างแผนที่ความเสี่ยงน้ำท่วม น้ำแล้งได้ ซึ่งอาจแบ่งรูปแบบได้ 3 รูปแบบ คือ 1) พื้นที่น้ำท่วมและน้ำแล้ง 2) พื้นที่น้ำท่วม และ 3) พื้นที่น้ำแล้ง ความเสี่ยงที่วิเคราะห์ได้จะถูกนำไปใช้เพื่อกำหนดแนวนโยบายระดับพื้นที่ย่อย พร้อมทั้งกำหนดลำดับความสำคัญของพื้นที่ ในการคัดเลือกโครงการที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่นั้น ๆ ตามความรุนแรงของปัญหา

1.4 การแบ่งเขตอุทกภัย และการใช้ที่ดิน หลังจากการวิเคราะห์ข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับอุทกภัยแล้ว อาจแบ่งเขตอุทกภัย เพื่อประโยชน์ในการใช้ที่ดิน และลดความเสียหายจากน้ำท่วมเป็น 3 เขตคือ เขตต้องห้าม เขตจำกัด และเขตเตือนภัย ซึ่ง 1) เขตต้องห้าม เป็นบริเวณที่นับจากจุดกึ่งกลาง ของแม่น้ำใหญ่ไปยังที่ราบลุ่ม เป็นระยะทางพอสมควร ซึ่งไม่อนุญาต ให้มีการก่อสร้างอาคารโดยเด็ดขาด 2) เขตจำกัด เป็นเขตที่มีภัยจาก น้ำท่วม น้อย อยู่รอบนอกของเขตที่ต้องห้าม แต่กึ่งอนุญาตให้มีการก่อสร้างได้โดยมีเงื่อนไข หรือข้อบังคับ ที่ต้องปฏิบัติตาม เช่น อาจระบุความมั่นคงแข็งแรงเป็นพิเศษ เพื่อให้ทนต่อสภาวะน้ำท่วม และ 3) เขตเตือนภัย เป็นบริเวณที่อยู่นอกเขตที่เคยมีน้ำท่วมใหญ่ แต่ต้องได้รับการเตือนภัย การก่อสร้างเป็นไปตามปกติ โดยอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ข้อบังคับ ด้วยเช่นกัน

1.5 วิเคราะห์หาจุดต่ำสุดของถนนเส้นที่กั้นน้ำอยู่ และทำการขุดเปิดทางให้น้ำไหล ก็จะได้ประโยชน์ทั้งจากรักษาถนนส่วนใหญ่ไว้ได้ ยังสามารถเร่งเปิดทางระบายน้ำได้เร็วยิ่งขึ้น สำหรับถนนที่ถูกขุดเปิดทาง หากจำเป็นต้องใช้สัญจร ก็ใช้วิธีวางท่อระบายน้ำ ให้น้ำรอดได้ และถมดินกลับได้

1.6 วางแผนไล่ระดับการระบายน้ำไปแต่ละจังหวัด และเปิดทางน้ำล่งหน้า

1.7 ควรทบทวนข้อเสนอให้มีการสร้างเขื่อนเพิ่มเติมของกรมชลประทาน เนื่องจากมีปัญหาในการจัดการน้ำ ดังที่เห็นได้จากก่อนน้ำท่วม นั้น เขื่อนหลายเขื่อนเก็บกักน้ำ

ไว้ถึง 90% จะต้องปล่อยน้ำลงมาท่วมพื้นที่ใต้เขื่อนส่งผลให้เกิดน้ำท่วมรุนแรงในหลายพื้นที่ การบรรเทาปัญหาน้ำท่วมอาจทำได้โดยการรื้อและปรับปรุงสิ่งก่อสร้างขวางทางน้ำ รวมทั้งการขุดคลองผันน้ำ แต่ต้องทำภายหลังจากมีการศึกษาอย่างเพียงพอและผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการลุ่มน้ำด้วย

ระดับที่ 2 ปรับให้เกิดความสมดุลเชิงธรรมชาติ และเชิงการมีส่วนร่วม

2.1 การรักษาป่าไม้ โดยปลูกป่า ปลูกต้นไม้ และพืชพันธุ์ไม้ปกคลุมพื้นดิน เพื่อสกัดกั้น ไม้ให้น้ำฝนไหลลงสู่ที่ต่ำเร็วเกินไป และป้องกันการกัดเซาะกร่อน ทำลายหน้าดิน

2.2 การป้องกันภัยระยะยาว การเลือกพันธุ์พืช และระบบเกษตรกรรมที่เหมาะสม การประกันภัยพืชผล การส่งเสริมการจัดปรับสิ่งปลูกสร้างบ้านเรือนให้สอดคล้องกับระบบนิเวศน์ ตลอดจนการเพิ่มพื้นที่ป่า โดยต้องดำเนินนโยบายหรือมาตรการการประกันภัยพืชผลทางการเกษตร หรือการจัดการความเสี่ยงใด ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาระยะยาวอย่างเป็นระบบ และควรพิจารณาโดยให้ความเป็นธรรมต่อเกษตรกร เนื่องจากในห่วงโซ่การผลิตทางการเกษตรนั้น ประกอบไปด้วย เกษตรกรผู้ผลิต ธุรกิจที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ หรือพันธุ์สัตว์ ธุรกิจปุ๋ยและสารเคมีการเกษตร ธุรกิจอาหารสัตว์ ธุรกิจแปรรูป และผู้ส่งออก เป็นต้น แต่เมื่อเกิดภัยพิบัติ เช่น โรคระบาด น้ำท่วม ฝนแล้ง กลับมีแต่เกษตรกรที่ต้องรับภาระแต่เพียงผู้เดียว ผู้ที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่การผลิตทางการเกษตรและอาหาร ควรมีส่วนร่วมในการจ่ายค่าประกันภัยพืชผลอย่างเท่าเทียมกัน

2.3 การพัฒนาข้าวทนน้ำลึกโดยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ควรได้รับการสนับสนุนให้มีการดำเนินการต่อไป แต่ต้องไม่นำไปสู่การโอนสิทธิ์ในการใช้ประโยชน์จากพันธุ์ข้าวแก่ธุรกิจบางรายเท่านั้น

2.4 การป้องกันปัญหาที่เกิดจากปัจจัยภายนอกคือน้ำที่ไหลหลากเข้าท่วมโดยใช้มาตรการปิดล้อมพื้นที่หรือชุมชนที่ไม่ต้องการให้ถูกน้ำท่วมโดยการก่อสร้างระบบป้องกันน้ำท่วมโดยรอบ ได้แก่ การก่อสร้างคันกั้นน้ำตามแนวลำน้ำหรือใกล้เคียง การยกระดับของถนนบางสายให้สูงกว่าระดับน้ำหลากสูงสุด รวมถึงการก่อสร้างประตูน้ำตามคู คลองต่างๆ เป็นต้น เพื่อปิดกั้นไม่ให้น้ำจากภายนอกเข้ามาในพื้นที่ป้องกันได้

2.5 การแก้ไขปัญหาก่เกิดจากปัจจัยภายในคือ ฝน

ที่ตกหนักลงในพื้นที่โดยตรงโดยการแก้ไขปรับปรุงระบบระบายน้ำให้มีประสิทธิภาพสามารถรองรับอัตราการไหลได้อย่างเหมาะสม และจัดหาพื้นที่บาง ส่วนสำหรับทำเป็นแก้มลิงหรือบึงพักน้ำฝนชั่วคราว พร้อมติดตั้งสถานีสูบน้ำเพื่อสูบน้ำระบายออกจากพื้นที่กรณีที่น่าภายนอกสูงกว่าระดับน้ำภายในพื้นที่ป้องกัน

2.6 การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ชุมชนท้องถิ่น ในการจัดทำแผนรับมือภัยพิบัติระดับพื้นที่ ภาครัฐควรส่งเสริมบทบาทของชุมชน และองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ในการจัดการบริหารน้ำ ทั้งเพื่อแก้ปัญหากภัยแล้ง และน้ำท่วม โดยควรให้ผู้นำของชุมชนมีส่วนร่วมพิจารณาการจัดการน้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่มีแนวโน้มจะทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชนต่างๆ

2.7 หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ภาคธุรกิจ ตลอดจนประชาชนทั่วไป ควรได้ร่วมกันสร้างกลไกเพื่อป้องกันและเยียวยาปัญหากภัยพิบัติทางธรรมชาติอย่างยั่งยืนไปพร้อมๆ กันด้วย

2.8 การแก้ปัญหากที่สะสมมาตั้งแต่อดีตและดำรงอยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการสร้างบ้านเรือน การขยายตัวของชุมชนที่อยู่ริมแม่น้ำสายสำคัญ ๆ ที่ในระยะหลังไม่ได้ปลูกบ้านมีได้สูงเลยระดับน้ำหลาก แต่ไปนิยมชมชอบรูปแบบบ้านแบบยุโรปหรือตะวันตกโดยมิได้ตระหนักถึงปัญหาที่จะตามมาเมื่อมีการหลากล้นตลิ่ง หรือการถมที่สร้างบ้านจัดสรรหรือขยายเมืองไปในทิศ ทางที่เป็นที่ต่ำ หรือที่ลุ่มซึ่งเป็นจุดอ่อนที่จะถูกน้ำท่วมได้ง่ายเมื่อเกิดฝนตกเนื่องจากประสิทธิภาพการระบายน้ำไม่ดีพอจะต้องใช้มาตรการต่างๆ ได้แก่

ระดับที่ 3 เพิ่มมาตรการเชิงบูรณาการ

3.1 ควรจัดให้มีระบบประกันอุทกภัยให้แก่ประชาชน ที่อาศัยอยู่บริเวณที่มัก เกิดอุทกภัย ทั้งนี้เพื่อที่จะช่วยเป็นหลักประกันว่า เมื่อประสบอุทกภัย ผู้ประสบเคราะห์กรรม จะได้รับการคุ้มครอง และช่วยเหลือ

3.2 ควรมีมาตรการทางกฎหมาย ได้แก่ การออกกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันอุทกภัย การออกกฎหมายควบคุม มาตรการ การก่อสร้างอาคารบ้านเรือน เพื่อลดความเสียหายจากน้ำท่วม โดยเฉพาะในเขตจำกัด ทั้งนี้จะต้องมีการควบคุม ให้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด และลงโทษ หากมีการฝ่าฝืน

3.3 ควรมีมาตรการการใช้ที่ดินและผังเมือง, ใช้มาตรการควบคุมการใช้น้ำบาดาลเพื่อลดปัญหาแผ่นดินทรุด รวมถึง ใช้มาตรการจัดเก็บภาษีน้ำท่วมและการ

ประกันภัยน้ำท่วม ซึ่งประเด็นการจัดเก็บภาษีน้ำท่วมแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ จัดเก็บทางตรง จากพื้นที่ที่มีระบบป้องกันน้ำท่วมแบบปิดล้อม แล้วนำเงินไปชดเชยความเสียหายให้พื้นที่นอกระบบปิดล้อม และพัฒนาระบบป้องกันให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น, จัดเก็บทางอ้อม จากการสร้างสิ่งปลูกสร้างที่กีดขวางหรือทำให้พื้นที่แก้มลิงธรรมชาติลดลง แล้วนำเงินไปชดเชยให้ผู้ที่ประสบภัยน้ำท่วมจากการที่พื้นที่แก้มลิงธรรมชาติลดลง โดยเฉพาะเกษตรกร

3.4 ควรมีมาตรการในการรับมือภัยน้ำท่วม การเฝ้าระวังและเตือนภัย การแก้ปัญหาวิกฤติเฉพาะหน้า และแนวทางการฟื้นฟูหลังน้ำลด

3.5 ควรมีให้มีการออกแบบและก่อสร้างคลองระบายน้ำหรือคลองผันน้ำสายใหม่เพื่อผันน้ำจากลำน้ำเดิมที่เคยไหลผ่านพื้นที่โดยตรงออกไปที่ยังจุดที่ต้องการ เพื่อมิให้เกิดการไหลบ่าเข้าท่วมพื้นที่ป้องกัน

3.6 ควรมีการเร่งออกประกาศและบังคับใช้กฎหมายผังเมืองอย่างเคร่งครัด

3.7 ควรมีการยกร่างกฎหมายโดยอาจออกประกาศเป็นพระราชกฤษฎีกาเพื่อกันเขตแม่น้ำสายสำคัญ ๆ ซึ่งในประเทศไทยมีอยู่ 25 ลุ่มน้ำเหมือนการเวนคืนที่เพื่อสร้างถนน โดยเฉพาะบริเวณที่ราบลุ่มสองฝั่งแม่น้ำหรือย่านชุมชนที่คาดว่าจะมีการขยายตัวในอนาคตและมีโอกาสเกิดการหลากล้นตลิ่งเข้าไปท่วมได้ ส่วนความกว้างวัดจากแม่น้ำออกไปสุดแนวเขตเป็นระยะเท่าใดขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ไป โดยกำหนดให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตที่ยอมให้น้ำหลากท่วมได้ (Flood plain) หรือจะเรียกว่าพื้นที่ควบคุมน้ำท่วม

3.8 ควรมีการบังคับใช้กฎหมายควบคุมสิ่งปลูกสร้างที่จะเกิดขึ้นใหม่ในพื้นที่ควบคุม เป็นต้นว่า หากใครจะปลูกสร้างอาคารบ้านเรือนหรือที่อยู่อาศัยจะต้องปลูกแบบยกพื้นมิได้สูงพื้นระดับน้ำหลากสูงสุดที่เคยเกิดขึ้นในอดีต ห้ามถมดินเพื่อก่อสร้างโดยเด็ดขาด เพื่อมิให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมและเพื่อให้ทุกคนรู้สภาพปัญหาของตัวเองและพร้อมที่จะยอมรับกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต พร้อมกันนั้นก็จะได้เตรียมหาทางพึ่งพาตนเองซึ่งจะช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาแต่ละครั้งลงได้มาก

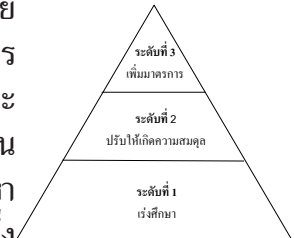
3.9 ควรมีการรณรงค์ให้มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดกวดขันเพื่อให้มาตรการสัมฤทธิ์ผลแบบยั่งยืน แทนการไล่ตามแก้ปัญหาดินพอกหางหมูแบบไม่รู้จัก

3.10 ควรนำมาตราการทางด้านกฎหมายผังเมือง

มาบังคับใช้อย่างเป็นรูปธรรม โดยกำหนดให้พื้นที่ ที่มีลักษณะดังกล่าวเป็นพื้นที่เพื่อการเกษตรกรรม เป็นต้น

3.11 กำหนดแผนแม่บทการป้องกันน้ำท่วม โดยการใช้สิ่งก่อสร้าง เช่น กรณีการสร้างพื้นที่ปิดล้อม การสร้างเขื่อนป้องกันน้ำท่วม การปรับปรุงสภาพลำน้ำ การถมที่ดิน เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานของรัฐที่ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับปัญหาน้ำท่วมมีอยู่หลายหน่วย

งานหลายระดับ แต่ที่ผ่านมามีการดำเนินงานมีทั้งซ้ำซ้อนกัน และต่างคนต่างทำไม่สอดคล้องกัน เป็นการแก้ปัญหาแบบย่ำปัญหาจากพื้นที่หนึ่งไปไว้อีกพื้นที่หนึ่ง โดยบางกรณีเกิดข้อสังเกตว่าใช้

ภาพที่ 1 ระดับการแก้ไขภาวะน้ำท่วม

สิ่งก่อสร้าง-สูญเสียทรัพยากรเกินความจำเป็นหรือไม่ หรือก่อให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมระยะยาวระหว่างชุมชนที่มีระบบพื้นที่ปิดล้อมกับชุมชนใกล้เคียงที่ถูกผลกระทบน้ำท่วมโดยตรง

ภัยจากธรรมชาติอื่น ๆ

จากเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในประเทศไทย ที่ผ่านมา ได้สร้างความเสียหายอย่างรุนแรงในหลายพื้นที่ ตั้งแต่ภาคเหนือตอนล่าง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ไปจนถึงภาคใต้ ประชาชนนับแสนนับล้านชีวิต ต้องระทมทุกข์จากภัยพิบัติทางธรรมชาติ นอกจากภัยน้ำท่วมแล้ว ยังมีภัยทางธรรมชาติอื่น ๆ อีก เช่น พายุดีเปรสชัน และดินถล่ม ในภาคใต้ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน เป็นมูลค่าหลายหมื่นล้านบาท

1) พายุดีเปรสชัน นั้นเป็นชนิดของพายุหมุนเขตร้อน ซึ่งเริ่มต้นการก่อตัวจากหย่อมความกดอากาศต่ำกำลังแรงซึ่งอยู่เหนือผิวน้ำทะเลในบริเวณเขตร้อนและเป็นบริเวณที่กลุ่มเมฆจำนวนมากรวมตัวกันอยู่โดยไม่ปรากฏการหมุนเวียนของลม หย่อมความกดอากาศต่ำกำลังแรงนี้ เมื่ออยู่ในสภาวะที่เอื้ออำนวยก็จะพัฒนาตัวเองต่อไป จนปรากฏระบบหมุนเวียนของลมอย่างชัดเจน ลมพัดเวียนเป็นวนทวนเข็มนาฬิกาในซีกโลกเหนือ พายุหมุนในแต่ละช่วงของความรุนแรง จะมีคุณสมบัติเฉพาะตัวและเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะแวดล้อม ความเร็วลมในระบบหมุนเวียนทวีกำลังแรงขึ้นเป็นลำดับ กล่าวโดยสรุปพายุดีเปรสชันจะมีความเร็วลมสูงสุดใกล้ศูนย์กลางมีค่าไม่เกิน 33 นอต ในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการลดความสูญเสียอันเนื่องมาจากพายุดีเปรสชันควรสร้างความร่วม

เมื่อจากทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชน จะทำให้เพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างมาก ดังนั้นเพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการลดความสูญเสียที่อาจเกิดขึ้นเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ ควรมีการป้องกันตามระดับ ดังนี้

ระดับเบื้องต้น ประชาชนทั่วไปและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องควรปฏิบัติดังนี้

1. ติดตามข่าวอากาศอยู่เสมอและเมื่อได้รับคำเตือนและข้อปฏิบัติในเรื่องพายุหมุนเขตร้อน ควรปฏิบัติตามทันที
2. ควรไปอยู่ในที่สูงที่ปลอดภัยจากน้ำท่วม ออกให้พ้นชายฝั่ง และห้ามนำเรือออกไปในบริเวณทะเล ไม้ว่ากรณีใด ๆ
3. ในบริเวณใดที่มีคำเตือนให้อพยพ ควรทำการอพยพไปอยู่ที่ปลอดภัยอย่างทันที
4. จัดเตรียมสิ่งของจำเป็นต่าง ๆ เช่น อาหารแห้ง น้ำสะอาด ยาปฐมพยาบาลเบื้องต้น ไฟฉายใช้ถ่าน วิทยุ แบตเตอรี่ ฯลฯ ไว้ในที่พัก เพื่อใช้ก่อนความช่วยเหลือจากภายนอกจะมาถึง
5. หลบอยู่ในที่พัก จนกว่าจะได้รับแจ้งเหตุการณ์ได้ผ่านไปแล้ว

ระดับที่สอง การวางแผนและการจัดมาตรการป้องกันเพื่อลดความสูญเสีย

ควรมีการวางแผนและจัดมาตรการป้องกันต่าง ๆ ล่วงหน้า ก่อนที่ภัยธรรมชาติชนิดต่าง ๆ จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะภัยธรรมชาติเนื่องจากพายุหมุนเขตร้อน สำหรับการวางแผน การจัดมาตรการป้องกันและลดความสูญเสียเนื่องจากพายุหมุนเขตร้อนควรมีการเตรียมพร้อม โดยนำวิธีการต่าง ๆ มาดำเนินการเพื่อเตรียมพร้อมก่อนที่จะเกิดภัยธรรมชาติขึ้น ดังนี้

1. จัดกิจกรรม หรือจัดนิทรรศการ ให้ความรู้แก่ประชาชนในการระวังป้องกันภัยธรรมชาติ
2. จัดให้มีการฝึกซ้อมการปฏิบัติการณ์แก่ผู้เกี่ยวข้องในขณะเกิดภัยธรรมชาติขึ้น
3. จัดให้มีองค์กรประกอบด้วยอาสาสมัครที่ได้รับการฝึกฝนให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพในพื้นที่เกิดเหตุ เช่น การป้องกันภัยน้ำท่วม การป้องกันภัยพายุ การป้องกันภัยดินถล่ม การพยาบาลคนเจ็บ การอพยพ เป็นต้น

ใบแสดงความคิดเห็น

แบบสำรวจนี้ใช้สำหรับประเมินความคิดเห็นที่มีต่อ รายงานวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจหรือสังคมเชิงนโยบาย หรือเชิงสถานการณ์ ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งจัดทำ โดยความร่วมมือระหว่างสำนักสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่วมกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ เพื่อนำมาปรับปรุงรายงานวิเคราะห์ให้มีความมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งรายละเอียดของแบบสำรวจมีดังนี้

1. ท่านมีความพึงพอใจต่อประเด็น และเนื้อหา สาระ ของรายงานวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจหรือสังคมเชิงนโยบาย หรือเชิงสถานการณ์ ในเล่มนี้อยู่ในระดับใด
 มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
2. ในการรายงานวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจหรือสังคมเชิงนโยบาย หรือเชิงสถานการณ์ ในครั้งต่อไปท่านต้องการให้ทีมวิจัยวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจหรือสังคมเชิงนโยบาย หรือเชิงสถานการณ์ในเรื่องใด (ตอบได้มากกว่า 1 ประเด็น)

.....
.....

3. ความคิดเห็นของท่านสามารถส่งผ่านทางช่องทางต่อไปนี้
- 3.1 ส่งตรงที่ : กลุ่มงานฝ่ายอำนวยการสภาที่ปรึกษาฯ (Service Center)
- 3.2 e-mail : NESAC@NESAC.Mail.GO.TH
- 3.3 WWW.nesac.go.th
- 3.4 หรือ ส่งจดหมายมาที่
สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักวิชาการ)
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
อาคารบี ชั้น 2 และ 3 โซนตะวันตก
เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
หรือ ตู้ ปณ.12 ปณ.ฝ. ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ กรุงเทพมหานคร 10215
4. หากมีความประสงค์จะขอรับรายงานวิเคราะห์ เศรษฐกิจหรือสังคม โปรดระบุ e-mail ของท่าน.....

ขอขอบคุณทุกความคิดเห็น
ทีมวิจัย

ระดับที่สาม การป้องกันและรักษาพื้นที่

ควรมีแผนระยะยาวที่ได้กระทำอย่างต่อเนื่อง เช่น การรักษาสภาพของป่าไม้ การปรับปรุงสภาพแม่น้ำไม่ให้น้ำขุ่น การสร้างเขื่อนและทำนบกั้นน้ำจากทะเล การสร้างสิ่งกีดขวางป้องกันการไหลทะลักของโคลนตม เป็นต้น

ระดับที่สี่ มาตรการฟื้นฟูภายหลังประสบภัย

ควรมีการฟื้นฟูภายหลังประสบภัยอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะด้านการสาธารณสุขโรคและสิ่งจำเป็นอื่นๆ และควรมีมาตรการช่วยเหลืออื่นๆ เช่น การกู้ยืมเงินพิเศษ การลดภาษีบุคคลและท้องถิ่น การชดเชยเงินจากการประกัน การช่วยเหลือด้านการเกษตรและประมง ฯลฯ

2) แผ่นดินถล่ม มักเกิดขึ้นที่บริเวณภูเขา โดยเฉพาะภูเขาหินแกรนิตที่มีความลาดชันสูงจนขาดความสมดุลในตัวเอง และบริเวณไหล่เขาที่ขาดพืชพันธุ์ไม้หน้อยใหญ่ปกคลุม เช่น ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและบางแห่งในภาคใต้ ซึ่งปัจจุบันมีแนวโน้มว่าจะขยายพื้นที่ออกไปเรื่อยๆ เนื่องจากป่าไม้บริเวณต้นน้ำถูกทำลายไปมาก ทำให้ไม่มีต้นไม้ช่วยดูดซับน้ำ เมื่อมีฝนตกในบริเวณ

ดังกล่าวจนดินเกิดการอิ่มตัวและไม่สามารถอุ้มน้ำไว้ได้อีกต่อไป จึงทำให้เกิดความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน

แผ่นดินถล่มที่ก่อให้เกิดความเสียหายส่วนใหญ่ มักเกิดภายหลังจากที่ฝนตกหนักมากบริเวณภูเขาซึ่งเป็นต้นน้ำลำธาร ภาคใต้จะเกิดในช่วงฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ คือ ช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม ความรุนแรงของแผ่นดินถล่มเกิดจากหลายองค์ประกอบ เช่น ปริมาณฝนที่ตกบนภูเขาและลักษณะทางธรณีวิทยาของภูเขานั้นๆ ความรุนแรงจะมีมากถ้าหากทุกองค์ประกอบที่กล่าวมาแล้วเกิดขึ้นพร้อมๆ กัน เช่น มีปริมาณฝนตกหนักมากบนภูเขาหินแกรนิตที่มีความลาดชันสูงและขาดพันธุ์ไม้ปกคลุม โอกาสที่จะเกิดแผ่นดินถล่มจะสูงมาก ในทางตรงข้ามความรุนแรงจะลดน้อยลงถ้ามีเพียงองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งเท่านั้น ผลกระทบจากแผ่นดินถล่มมีดังนี้ บ้านเรือนพังทลายจากการทับถมของเศษดิน หินทรายที่ไหลมากับน้ำ ผู้คนและสัตว์เลี้ยงได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตจำนวนมาก พืชผลทางการเกษตรเสียหาย เส้นทางคมนาคมต่างๆ ถูกทำลายเสียหาย และเส้นทางเดินของน้ำถูกทับถมและเปลี่ยนไป

ภัยต่างๆ ทั้ง พายุ และ แผ่นดินถล่ม เริ่มจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ มนุษย์จึงควรตระหนักในการป้องกันภัยเหล่านี้เพื่อลดความสูญเสีย

